

A man in a white shirt is shouting into a megaphone at a public gathering. In the background, there are other people, some holding signs, and a man in a blue uniform. The scene appears to be a protest or a public demonstration.

ARTICLE 19

# สิทธิในการประท้วง: หลักการปกป้องสิทธิมนุษยชน ในการประท้วง

พ.ศ. 2559 (2016)

---

## ARTICLE 19

Free Word Centre

60 Farringdon Road

London,

EC1R 3GA

United Kingdom

T: +44 20 7324 2500

F: +44 20 7490 0566

E: [info@article19.org](mailto:info@article19.org)

W: [www.article19.org](http://www.article19.org)

Tw: [@article19org](https://twitter.com/article19org)

Fb: [facebook.com/article19org](https://facebook.com/article19org)

ISBN: 978-1-906586-78-2

© ARTICLE 19, 2016

---

ARTICLE 19 สนับสนุนองค์กรและบุคคลให้ยอมรับหลักการการสื่อสารข้อมูลอย่างเสรี เรายังสนับสนุนให้มีการแสดงความเห็นว่าจะสามารถนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ได้อย่างไร กรุณาเสนอความเห็นหรือแสดงความคิดเห็นขอมาที่ [legal@article19.org](mailto:legal@article19.org) โปรดระบุชื่อ สังกัด และความเห็นของท่าน

งานชิ้นนี้ได้รับการคุ้มครองตามลิขสิทธิ์ Creative Commons Attribution-Non-Commercial-ShareAlike 2.5 ท่านสามารถนำไปถ่ายทอดอย่างเสรี สามารถแจกจ่ายและนำไปแสดงได้ รวมทั้งสามารถนำเนื้อหาบางส่วนไปย่อจัดทำเป็นสิ่งพิมพ์ต่างหากได้ โดยท่านต้อง

1. ระบุที่มาของเนื้อหาว่ามาจาก ARTICLE 19
2. ไม่ใช้ผลงานนี้เพื่อประโยชน์ทางพาณิชย์
3. ให้เผยแพร่งานที่มีเนื้อหาบางส่วนจากสิ่งพิมพ์นี้โดยยึดตามลิขสิทธิ์เช่นเดียวกับงานทั้งหมด

หากท่านต้องการอ่านข้อกำหนดเกี่ยวกับลิขสิทธิ์นี้อย่างละเอียด โปรดดูที่: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/legalcode>

ARTICLE 19 ยินดีรับสำเนาเอกสารที่จัดทำขึ้นจากข้อมูลในรายงานชุดนี้

การจัดทำเอกสารชิ้นนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก Swedish International Development Cooperation หรือ SIDA ซึ่ง SIDA อาจไม่มีความเห็นสอดคล้องกับเนื้อหาในรายงานนี้ก็ได้ ARTICLE 19 เป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดต่อเนื้อหาของรายงาน

---

# สารบัญ

เกริ่นนำ	2
อารัมภบท	4
บทที่ 1: หลักการทั่วไป	6
หลักการที่ 1: ศัพทบัญญัติ	6
หลักการที่ 2: พันธกรณีของรัฐต่อสิทธิในการประท้วง	9
หลักการที่ 3: การไม่เลือกปฏิบัติ	11
หลักการที่ 4: ขอบเขตของการจำกัดสิทธิในการประท้วง	12
หลักการที่ 5: การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน	15
หลักการที่ 6: การคุ้มครองสิทธิในการประท้วงในทางกฎหมาย	16
บทที่ 2: พันธกรณีที่จะเคารพสิทธิในการประท้วง	17
หลักการที่ 7: เสรีภาพในการประท้วง	17
หลักการที่ 8: เสรีภาพในการเลือกสถานที่ประท้วง	19
หลักการที่ 9: เสรีภาพในการเลือกรูปแบบและลักษณะการประท้วง	20
หลักการที่ 10: เสรีภาพในการเลือกเนื้อหาหรือแรงจูงใจในการประท้วง	21
บทที่ 3: พันธกรณีที่จะคุ้มครองสิทธิในการประท้วง	23
หลักการที่ 11: หน้าที่ของรัฐในการอำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิในการประท้วง	23
หลักการที่ 12: หน้าที่ของรัฐที่จะใช้แนวทางที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนเพื่อควบคุมการประท้วง	25
หลักการที่ 13: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการใช้กำลังกับผู้ชุมนุมประท้วง	28
หลักการที่ 14: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการสอดแนมข้อมูลของผู้ชุมนุมประท้วง	31
หลักการที่ 15: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการเรียกให้หยุด การตรวจค้น การควบคุมตัวหรือการจับกุมผู้ชุมนุมประท้วง	34
หลักการที่ 16: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับความรับผิดชอบและการลงโทษผู้ชุมนุมประท้วง	35
บทที่ 4: พันธกรณีที่จะทำให้อิทธิพลในการประท้วงบรรลุลด	38
หลักการที่ 17: ความรับผิดชอบและความโปร่งใส	38
หลักการที่ 18: เสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประท้วง	40
หลักการที่ 19: การติดตามและรายงานข่าวการประท้วง	41
บทที่ 5: บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	42
หลักการที่ 20: บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	42
ความเป็นมา	43

## เกริ่นนำ

การประท้วงมีบทบาทที่สำคัญต่อชีวิตทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของทุกสังคม

ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา การประท้วงมักเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ดีขึ้น และยังคงมีบทบาทกำหนดและคุ้มครองพื้นที่ของพลเมืองในทุกภูมิภาคของโลก การประท้วงส่งเสริมให้มีการพัฒนาการของการมีส่วนร่วมและการมีจิตสำนึกของพลเมือง สร้างความเข้มแข็งให้ระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทั้งโดยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงต่อกิจการสาธารณะ การประท้วงช่วยให้บุคคลและกลุ่มแสดงความคิดเห็นต่างและความทุกข์ใจของตน แลกเปลี่ยนความเห็นและทัศนคติ เปิดโปงข้อบกพร่องของการบริหารงาน และเรียกร้องอย่างเปิดเผยให้ทางการและหน่วยงานที่มีอิทธิพลอื่น ๆ แก้ไขปัญหา และแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ซึ่งนับเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประชาชนที่ไม่ค่อยมีปากเสียง ไม่มีตัวแทน หรือถูกผลักให้อยู่ชายขอบ

แต่รัฐบาลทั่วโลกมักปฏิบัติต่อการประท้วง โดยมองว่าเป็นสิ่งที่สร้างความรำคาญและต้องถูกควบคุม หรืออาจถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามที่ต้องขจัด

เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างโอกาสและปัญหาท้าทายใหม่ ๆ ให้กับการประท้วง โดยในปัจจุบันได้ถูกใช้เป็นสื่อกลางสำคัญเพื่อสนับสนุนการประท้วงและเป็นเวทีของการประท้วง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังช่วยให้รัฐบาลมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในการคุกคามและอาชญากรรมสิทธิมนุษยชนของการประท้วง

สิทธิในการประท้วงเกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานหลายประการ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ แม้การประท้วงจะมีความสำคัญในทุกสังคม แต่บางกรณีการประท้วงอาจก่ออันตรายต่อบุคคลอื่น ด้วยเหตุดังกล่าว มาตรฐานระหว่างประเทศจึงอนุญาตให้มีการจำกัดสิทธิมนุษยชนหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการประท้วง อย่างไรก็ตาม การจำกัดเช่นนี้ทำได้เฉพาะตามบริบทที่เดินยามไว้อย่างแคบเท่านั้น แม้จะมีหลักประกันชัดเจนตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ แต่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า รัฐต่าง ๆ ต้องการคำแนะนำในทางปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจและดำเนินการตามพันธกรณีของตนในประเด็นดังกล่าวได้

หลักการเหล่านี้ จึงเป็นการพรรณานาชุดของมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อให้เกิดการเคารพ คุ้มครอง และปฏิบัติจนบรรลุผลซึ่งสิทธิในการประท้วง พร้อมกับให้ความชัดเจนเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิที่อนุญาตให้กระทำได้ในกรอบอย่างแคบ ถือเป็นกรณีศึกษาในเชิงก้าวหน้าต่อมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อันประกอบด้วยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR) มาตรฐานสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค แนวปฏิบัติของรัฐอันเป็นที่ยอมรับและมีพัฒนาการ (ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากกฎหมายและคำพิพากษาของศาลภายในประเทศ) และหลักการทั่วไปของกฎหมายอันเป็นที่ยอมรับของประชาคมแห่งรัฐ โดยเฉพาะหลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้

---

กฎหมาย (UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) จรรยาบรรณสหประชาชาติสำหรับเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (UN Code of Conduct for Law Enforcement Officials) มาตรฐานซึ่งได้รับการชี้แจงโดยกลไกพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ (รวมทั้งผู้รายงานพิเศษร่วมว่าด้วยการจัดการการชุมนุมอย่างเหมาะสม) และ แนวปฏิบัติว่าด้วยเสรีภาพของการชุมนุม โดยสงบขององค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือ ในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe หรือ OSCE)

หลักการเหล่านี้ยังเป็นการยอมรับการประยุกต์ใช้หลักการไซราคูซาว่าด้วยการจำกัดและการลดทอนสิทธิของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Siracusa Principles on the Limitation and Derogation Provisions in the International Covenant on Civil and Political Rights) (ซึ่งมีการรับรองในเดือนพฤษภาคม 2527 โดยกลุ่มผู้ชำนาญการ) และการใช้กำลัง: แนวปฏิบัติในการบังคับใช้หลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้กำลังและอาวุธปืน ของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (Use of Force: Guidelines for Implementation of the UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) เผยแพร่โดย แอมนเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2558

หลักการเหล่านี้มุ่งประสงค์ให้หน่วยงานภาคประชาสังคม นักกิจกรรม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกฎหมาย ผู้พิพากษา ผู้แทนที่มาจากการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ นำไปใช้ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิในการประท้วงทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับสากล

## อารัมภบท

เราซึ่งประกอบด้วยบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งให้ความเห็นชอบและเห็นด้วยกับหลักการเหล่านี้

เชื่อมั่นว่าการประท้วงเป็นเสาหลักพื้นฐานของประชาธิปไตย และเป็นองค์ประกอบเพื่อให้เกิดการจัดการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม

ระลึกว่าการประท้วงเกิดขึ้นในทุกสังคม เนื่องจากประชาชนลุกขึ้นขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมของตน ต่อสู้กับการกดขี่ปราบปราม ต่อสู้กับความยากจน คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือเรียกร้องให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีส่วนร่วมให้เกิดความก้าวหน้า

คำนึงว่าการเข้าร่วมการประท้วงช่วยให้บุคคลทุกคนสามารถแสดงความเห็นต่างทั้งโดยส่วนบุคคล และองค์กร และพยายามใช้แรงกดดันและหนุนเสริมการกำหนดนโยบายของรัฐและการบริหารจัดการบ้านเมือง รวมทั้งการกระทำอื่นใดของหน่วยงานที่มีอำนาจในสังคม

เน้นย้ำว่า สิทธิในการประท้วงประกอบด้วยการใช้สิทธิมนุษยชนน่านับการที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ ทั้งพหุอาศัยกันและเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคม สิทธิในการเข้าร่วมการจัดการกิจการสาธารณะ สิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความคิด สามัญสำนึกและศาสนา สิทธิในการนัดหยุดงาน สิทธิในการเข้าร่วมชีวิตทางวัฒนธรรม รวมทั้งสิทธิที่จะมีชีวิต มีความเป็นส่วนตัว มีอิสรภาพและความมั่นคงของบุคคล และสิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

ยอมรับว่าสื่อมวลชนและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เสรีและเป็นอิสระ เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นเพื่อประกันว่าประชาชน ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการประท้วงและบริบทที่เกิดขึ้น เป็นการอำนวยความสะดวกและหนุนเสริมการจัดการประท้วง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลอย่างเสรีระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประท้วง และการติดตามและรายงานการละเมิดที่เกิดขึ้น

ยอมรับว่าเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต เป็นเวทีการประท้วงออนไลน์

เน้นถึงบทบาทที่มีคุณค่าของภาคประชาสังคมรวมทั้งนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้สื่อข่าว ในการประท้วงรวมทั้งกิจกรรมที่จัดทำโดยองค์กรเอง และการจัดตั้งหน่วยงานอื่น และโดยการเก็บข้อมูล การรายงาน และการเรียกร้องให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิของผู้ชุมนุมประท้วง

รังเกียจการปราบปรามการประท้วงอย่างโหดร้าย รวมทั้งการใช้กำลังอย่างไม่จำเป็น เกินกว่าเหตุ และไม่ชอบด้วยกฎหมาย การควบคุมตัวโดยพลการ การบังคับบุคคลให้สูญหาย การทรมาน การสังหารแบบบรวบรัดหรือการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย

กังวลอย่างยิ่งกับมาตรการทางกฎหมาย นโยบาย และการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งยับยั้ง ป้องกัน หรือขัดขวางไม่ให้เกิดการประท้วง รวมทั้งการตั้งข้อกำหนดต่อการขออนุญาตจัดประท้วง การควบคุมตัวบุคคล การคุกคามและข่มขู่ และมาตรการลงโทษทั้งในทางอาญา ในทางฝ่ายบริหารและในทางพลเรือนที่ไม่ได้สัดส่วนต่อผู้ชุมนุมประท้วง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ที่นำมาใช้กับผู้ชุมนุมประท้วง

---

ตระหนักว่าการพัฒนาเทคโนโลยีการสอดแนมข้อมูลและศักยภาพในการเก็บรักษาข้อมูลทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชน อาจละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ชุมนุมประท้วง และส่งผลในเชิงข่มขู่ต่อการประท้วงโดยทั่วไป

ต้องการเรียกร้องให้รัฐบาลปฏิบัติให้บรรลุซึ่งพันธกรณีที่เจาะเภาพ คัมครอง และอำนาจ ความสะดวกในการใช้สิทธิในการประท้วง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติไม่ว่าในรูปแบบใด ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการจำกัดสิทธิที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขาดความชอบธรรมหรือไม่จำเป็น เพื่อประกันให้มีการตรวจสอบการละเมิด และเพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานเอกชนปฏิบัติตามความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องของตนเอง

เรียกร้องหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับสากล ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ให้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการยอมรับและการเผยแพร่หลักการเหล่านี้ และให้เกิดเป็นการปฏิบัติทางการเมืองในทุกระดับ

# บทที่ 1: หลักการทั่วไป

## หลักการที่ 1: ศัพท์บัญญัติ

### 1.1 เพื่อความมุ่งประสงค์ของหลักการเหล่านี้

- ก) การประท้วง เป็นการแสดงออกระดับบุคคลหรือกลุ่มเพื่อต่อต้าน แสดงความเห็นค้าน แสดงปฏิกิริยาหรือความเห็นในเชิงตอบสนอง การแสดงคุณค่าหรือประโยชน์ของตน ด้วยเหตุดังกล่าว การประท้วงอาจครอบคลุมถึงกิจกรรมดังต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย
- (1) การกระทำทั้งระดับบุคคลหรือกลุ่ม รวมทั้งการประท้วงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ตั้งแต่หรือในช่วงเวลาที่บุคคลเป็นผู้เลือก รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล
  - (2) การแสดงออกระดับบุคคลหรือกลุ่มอันเนื่องมาจากแรงจูงใจหรือประเด็นปัญหาใดๆ
  - (3) การกระทำที่มีเป้าหมายเป็นกลุ่มบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนหรือบุคคล หรือประชาชนทั่วไป
  - (4) พฤติกรรมหรือการแสดงออกอันอาจรบกวนหรือละเมิดบุคคลอื่น ซึ่งเห็นต่างจากแนวคิดหรือเหตุผลอันเป็นเป้าหมายของการประท้วง หรือพฤติกรรมใดที่เป็นอุปสรรคขัดขวาง หรือปิดกั้นการกระทำของบุคคลที่สามเป็นการชั่วคราว
  - (5) การกระทำในสถานที่ใดรวมทั้งสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ส่วนตัว รวมทั้งในอินเทอร์เน็ต
  - (6) การกระทำในลักษณะที่มีการจัดตั้งในหลายระดับและมีวิธีการแตกต่างกัน รวมทั้งกรณีซึ่งไม่มีโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน ไม่มีโครงสร้างที่ลดหลั่นตามลำดับชั้น หรือไม่มีรูปแบบ หรือไม่มีช่วงเวลาการประท้วงที่เกิดจากการวางแผนล่วงหน้า
- ข) สิทธิในการประท้วง เป็นการใช้สิทธิมนุษยชนที่มีอยู่และเป็นที่ยอมรับในทางสากล ทั้งระดับบุคคลและ/หรือกลุ่ม รวมทั้งสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคม สิทธิที่จะเข้าร่วมในการจัดการกิจการสาธารณะ สิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความคิด มโนธรรมสำนึกและศาสนา สิทธิที่จะเข้าร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรม สิทธิในชีวิตสิทธิในความเป็นส่วนตัว เสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล และสิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิในการประท้วงยังเป็นสิ่งที่ยำเป็นเพื่อให้เกิดสิทธิมนุษยชนทั้งหมด รวมทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- ค) คำว่า การประท้วงออนไลน์ หมายถึงการประท้วงตามคำนิยามในหลักการที่ 1.1 หากเกิดขึ้น โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือและ/หรือเพื่อเวทีเพื่อปฏิบัติการณ์
- ง) คำว่า การไม่ใช้ความรุนแรง ปฏิบัติการทำหายซึ่งหน้า หรือ การคือแพ่ง หมายถึงยุทธวิธี



และยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยใช้ทั้งวิธีการสร้างความรบกวน ที่มีเป้าหมายเป็นสถาบัน บุคคล หรือกระบวนการ โดยใช้ปฏิบัติการทางตรงและ โดยสงบ รวมทั้งการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างมีมโนธรรมสำนึกและอย่างจงใจ

- จ) คำว่า ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หมายถึงผลรวมของหลักเกณฑ์เพื่อประกันการทำหน้าที่ของสังคม หรือชุดของหลักการ ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคม รวมทั้งการเคารพสิทธิมนุษยชน
- ก) คำว่า การบังคับใช้กฎหมาย ครอบคลุมการใช้อำนาจควบคุมของกองกำลังรักษาความมั่นคง โดยเฉพาะอำนาจในการจับกุม ควบคุมตัว การใช้กำลัง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุผล ในการบังคับใช้กฎหมาย คำนี้ยังครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของเอกชน ซึ่งได้รับมอบหมายอำนาจดังกล่าว เป็นการเฉพาะและโดยชัดแจ้ง จากหน่วยงานของรัฐ และปฏิบัติการใช้อำนาจหน้าที่ในนามของรัฐ
- ข) คำว่า การใช้กำลัง หมายถึงปฏิบัติการทางกายใด ๆ ที่ใช้กับบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นผล โดยเฉพาะการขอความร่วมมือให้ทำตามคำสั่ง
- ข) คำว่า อาวุธซึ่งไม่ทำให้อันตรายเป็นชีวิต หมายถึงอาวุธที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้มีการใช้กำลังโดยไม่ทำให้อันตรายเป็นชีวิต หรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ซึ่งสังเกตเห็นได้ว่าอาวุธนั้นอาจมีความเสี่ยงที่จะทำให้นักพลเรือนเสียชีวิต ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์และวิธีการใช้
- ฅ) คำว่า อาวุธหรือการใช้กำลังซึ่งทำให้อันตรายเป็นชีวิต หมายถึงอาวุธหรือการใช้กำลังในรูปแบบใด ซึ่งมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะทำให้เกิดการเสียชีวิต หรือถูกใช้โดยเห็น ได้อย่างชัดแจ้งว่าอาจเป็นเหตุให้นักพลเรือนเสียชีวิต (การใช้กำลังในระดับที่ทำให้บุคคลเสียชีวิตได้โดยจงใจ)

## 1.2 สำหรับคำว่า โดยสงบ หรือ การไม่ใช้ความรุนแรง

- ก) ควรเป็นคำที่ได้รับการตีความอย่างกว้างขวางเสมอ และควรยกเว้นเฉพาะกรณีซึ่งมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือว่า ผู้ชุมนุมประท้วงมีเจตนาใช้ความรุนแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน และมีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะกระทำเช่นนั้น
- ข) ควรครอบคลุมถึงการป้องกันตนเอง (โดยตนเองหรือบุคคลอื่นช่วยเหลือ) ของผู้ชุมนุมประท้วงต่อการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่รูปแบบการป้องกันตนเองให้กระทำเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่เหตุซึ่งบุคคลเชื่อว่ากำลังเกิดขึ้นกับตนเอง
- ค) ในการประเมินว่าการประท้วงครั้งใดเกิดขึ้น โดยสงบหรือไม่ ให้คำนึงว่าการใช้ความรุนแรงเป็นครั้งคราวหรือประปราย หรือการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งเป็นกรกระทำของคนอื่น ย่อมไม่พรากรสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ตราบที่

---

บุคคลเหล่านั้นยังคงกระทำการ โดยสงบ ทั้งโดยเจตนาหรือโดยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น

ง) รัฐพึงตระหนักว่าเมื่อใดการประท้วงจบลงด้วยความรุนแรง ย่อมเป็นผลมาจากข้อบกพร่องของรัฐที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการประท้วงโดยสงบ หรือ ไม่สามารถป้องกันความรุนแรง และหาทางคลี่คลายความขัดแย้ง โดยการรับมือกับบุคคลที่อาจเข้าร่วมหรือมีเจตนาจะใช้ความรุนแรง

## หลักการที่ 2: พันธกรณีของรัฐต่อสิทธิในการประท้วง

### 2.1 รัฐมีพันธกรณีที่จะ

- ก) เคารพสิทธิในการประท้วง: รัฐไม่ควรขัดขวาง กีดกัน หรือจำกัดสิทธิในการประท้วง เว้นแต่เป็นไปตามขอบเขตที่กระทำได้ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- ข) คุ้มครองสิทธิในการประท้วง: รัฐควรดำเนินการตามขั้นตอนที่ชอบด้วยเหตุผล เพื่อคุ้มครองบุคคลที่ต้องการใช้สิทธิในการประท้วง ทั้งนี้รวมถึงการใช้มาตรการที่จำเป็น เพื่อขัดขวางการละเมิดโดยบุคคลที่สาม และ
- ค) ทำให้สิทธิในการประท้วงบรรลุผล: รัฐควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้สิทธิในการประท้วงสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้รวมถึงมาตรการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีที่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งปวง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิการประท้วง

### 2.2 รัฐควรรับรองไว้ในบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ (หรือเทียบเท่า) และในกฎหมายภายในประเทศ และทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติว่าสิทธิในการประท้วงเป็นสิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ พึงพ้ออาศัยกันและเชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยควรครอบคลุมถึง

- ก) สิทธิที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการจัดการประท้วง โดยเฉพาะ
  - (1) สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก: เสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประเภทอื่น ตามที่คนเลือก
  - (2) สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุม: เสรีภาพในการจูงใจชุมนุมในพื้นที่ใดๆ เพื่อเป้าประสงค์ร่วมกันในการแสดงออก
  - (3) สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการสมาคม: เสรีภาพในการสมาคมกับบุคคลอื่น รวมทั้ง การจัดตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของบุคคลและกลุ่ม
  - (4) สิทธิที่จะเข้าร่วมในกิจการสาธารณะ: สิทธิของบุคคลที่จะเข้าร่วมในกิจการสาธารณะ ทั้งโดยตรงหรือโดยผ่านตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอย่างเสรี เป็นอย่างน้อย
- ข) สิทธิที่มักถูกละเมิดเมื่อมีการปราบปรามการประท้วง โดยเฉพาะ
  - (1) สิทธิในชีวิต: สิทธิของบุคคลทุกคนที่จะไม่ถูกพรากชีวิตของตนโดยพลการ
  - (2) สิทธิที่จะไม่ถูกกระทำทารุณและการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมและย่ำยีศักดิ์ศรี: สิทธิที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อการทารุณและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

- 
- (3) สิทธิความเป็นส่วนตัว: สิทธิของบุคคลทุกคนที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อการแทรกแซงโดยพลการหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อความเป็นส่วนตัวของตน ครอบครัว บ้านเรือน หรือการติดต่อทางจดหมาย รวมทั้งการโจมตีทำร้ายโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อชื่อเสียงและเกียรติยศของตน และสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการแทรกแซงหรือการโจมตีทำร้ายเช่นนั้น
- (4) สิทธิที่จะมีเสรีภาพและความมั่นคงของตน: สิทธิที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อการจับกุมหรือควบคุมตัวโดยพลการ และไม่ถูกพรากอิสรภาพของตน เว้นแต่เป็นไปตามเหตุผลและสอดคล้องกับขั้นตอนปฏิบัติของกฎหมายที่กำหนดไว้แล้ว

---

### หลักการที่ 3: การไม่เลือกปฏิบัติ

3.1 รัฐควรประกันในกฎหมายและในทางปฏิบัติว่าบุคคลทุกคนสามารถใช้สิทธิในการประท้วงของตนอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุด้านเชื้อชาติ เพศ ชาติพันธุ์ ศาสนาหรือความเชื่อ ความพิการ อายุ รสนิยมทางเพศ อคติทางเพศสภาพ ภาษา ความเห็นทางการเมืองหรืออื่น ๆ ความเป็นมาด้านชาติหรือสังคม สัญชาติ ทรัพย์สิน สถานะการเกิดหรือสถานะอื่นใด

3.2 สิทธิในการประท้วงต้องได้รับการคุ้มครองสำหรับบุคคลทั้งปวง กลุ่ม สมาคมที่ไม่จดทะเบียนและนิติบุคคลทั้งหลาย รวมทั้งคนที่เป็นชนกลุ่มน้อย ผู้ซึ่งเป็นคนชาติ (พลเมือง) ผู้ซึ่งไม่เป็นคนชาติ (ผู้ซึ่งไม่เป็นพลเมือง) ผู้ไร้รัฐ ผู้ลี้ภัย คนต่างชาติ ผู้แสวงหาที่ลี้ภัย คนเข้าเมือง นักท่องเที่ยว และบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

## หลักการที่ 4: ขอบเขตของการจำกัดสิทธิในการประท้วง

4.1 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการประกันในกฎหมายระหว่างประเทศ ต้องเกิดขึ้นในระหว่างการประท้วงทุกครั้ง และต้องถือเป็นหลักปฏิบัติ ในขณะที่การจำกัดสิทธิใด ๆ ให้ถือเป็นข้อยกเว้น

4.2 รัฐควรประกันว่าสิทธิที่อาจเล็งเห็นชอบธรรมได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในการประท้วง อาจถูกจำกัดได้ตามเหตุผลที่กำหนดในกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น โดยเฉพาะ ห้ามมิให้มีการจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุม การสมาคมและความเป็นส่วนตัว ยกเว้นแต่ข้อจำกัดดังนี้

ก) เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย (ขอบด้วยกฎหมาย): การจำกัดใด ๆ ต้องมีพื้นฐานทางกฎหมายรองรับอย่างเป็นทางการ โดยเนื้อหาของกฎหมายนั้นเป็นสิ่งที่เป็นที่บุคคลเข้าถึงได้และมีการเขียนกฎหมายอย่างชัดเจนเพียงพอ เพื่อช่วยให้บุคคลตระหนักล่วงหน้าว่า การกระทำใดอาจเป็นการละเมิดข้อกฎหมายนั้น และสามารถประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการละเมิดใด ๆ ที่เกิดขึ้น

ข) ตอบสนองเป้าหมายที่ชอบธรรม: การจำกัดใด ๆ ต้องเป็นสิ่งที่มีพื้นฐานให้รัฐสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า มีเป้าหมายที่แท้จริงและส่งผลให้เกิดการคุ้มครองเป้าหมายที่ชอบธรรม ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน (ordre public) การคุ้มครองการสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดี หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบและการสมาคมอาจถูกจำกัดได้หากเป็นไปได้หากเป็นไปได้เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะ

(1) ความมั่นคงของชาติเป็นเหตุที่อาจอ้างได้เฉพาะเพื่อคุ้มครองความอยู่รอดของชาติหรือบูรณภาพของดินแดน ให้ปลอดภัยจากการใช้หรือการชูงะใช้กำลัง หรือเพื่อคุ้มครองศักยภาพในการตอบโต้กับการใช้หรือการชูงะใช้กำลัง ไม่ว่าจะมาจากภายในหรือภายนอก

(2) ความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นเหตุที่อาจอ้างได้ เฉพาะเมื่อการประท้วงส่งผลให้เกิดการคุกคามอย่างแท้จริงและเพียงพอต่อการทำหน้าที่ของสังคม หรือหลักการพื้นฐานที่เป็นพื้นฐานของสังคมนั้น รวมทั้งการเคารพสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม การใช้สิทธิในการประท้วงรวมทั้งการประท้วงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ เกิดขึ้นโดยทันทีทันใดและเป็นการตอบโต้ ควรถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งของความสงบเรียบร้อยของประชาชน และไม่ให้อ้างว่าเป็นการคุกคามในทางพฤตินัย แม้นิยามซึ่งการประท้วงอาจก่อให้เกิดความไม่สะดวกหรือเป็นการรบกวน

(3) การสาธารณสุขเป็นเหตุที่อาจอ้างต่อการประท้วง เฉพาะเมื่อมีหลักฐานชัดเจน และเมื่อมีภัยคุกคามอย่างแท้จริงต่อสุขภาพ มาตรการที่นำมาใช้ต้องมีเป้าหมายเป็นการเฉพาะ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคหรืออาการบาดเจ็บ หรือเพื่อให้การดูแลกับผู้ป่วยและผู้ได้รับบาดเจ็บ และให้นำมาใช้ในกรณีของกิจกรรมอย่างอื่น ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของประชาชนโดยปรกติด้วย

(4) ศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นเหตุที่อาจอ้างได้ กรณีที่การจำกัดเช่นนั้นพิสูจน์ได้ว่า

จำเป็นต่อการสนับสนุนการเคารพคุณค่าขั้นพื้นฐานของชุมชน และเป็นการเคารพ ความเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน หลักการไม่เลือกปฏิบัติและหลักนิติธรรม เนื่องจาก หลักศีลธรรมมีแนวโน้มวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไป การจำกัดใด ๆ ไม่ควรเป็นผลเพียง เฉพาะเพื่อคุ้มครองจริตประเพณีเพียงอย่างเดียว และไม่ควรถูกใช้เพื่อสร้างความชอบธรรม ใ้กับการกระทำอันเป็นการเลือกปฏิบัติ ส่งเสริมอคติ หรือสนับสนุนการไม่คอดอม คู่กัน แนวคิดของศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งไม่ยอมรับหลักการสิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐาน ให้ถือเสมอว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายตรงข้ามกับความหมายในปัจจุบัน ของคำว่าศีลธรรมอันดี

(5) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องหาสมดุลที่เหมาะสมอยู่เสมอ กรณีที่ต้องจำกัดการประท้วง โดยอ้างว่าเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้อื่น กลุ่มหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประท้วง หรือผู้ซึ่งอาศัยอยู่ ทำงาน หรือมีกิจการร้านค้าในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบนั้น ความสมดุล เช่นนั้นควรมีแนวโน้มสนับสนุนผู้ที่ยื่นข้อใช้สิทธิในการประท้วงเสมอ เว้นแต่มีหลักฐาน ที่หนักแน่นเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการแทรกแซงต่อสิทธินั้น โดยการจำกัดนั้น ไม่ควรถูกอ้าง โดยเป็นผลมาจากการต่อต้านของประชาชนที่มีต่อการประท้วง หรือ เพื่อจำกัดการถกเถียงทางการเมือง ไม่อาจอ้างความไม่สะดวกหรือการรบกวนใด ๆ เพียงอย่างเดียวเป็นเหตุผลเพื่อจำกัดการประท้วง

(6) ความปลอดภัยสาธารณะ อาจเป็นเหตุผลที่อ้าง เพื่อจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพ ในการชุมนุมและการสมาคม เฉพาะเมื่อมีอันตรายที่ชัดเจนและแท้จริงต่อชีวิตหรือ บุรณภาพทางร่างกายของบุคคล หรือเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพย์สินของตน

ก) เท่าที่จำเป็นและได้สัดส่วนกับการบรรลุเป้าหมายที่ชอบธรรม

(1) การจำกัดสิทธิในการประท้วง ควรถือว่าเป็นเฉพาะเมื่อมีเหตุจำเป็นทางสังคม อย่างแท้จริง ให้ต้องทำการจำกัดเช่นนั้น ฝ่ายที่อ้างเหตุเพื่อจำกัดต้องพิสูจน์ให้เห็น ความเชื่อมโยงอย่างชัดเจนและใกล้ชิด ระหว่างการประท้วงนั้นกับประโยชน์ที่ต้องการ คุ้มครอง

(2) การจำกัดสิทธิไม่ควรเป็นการกระทำอย่างกว้างขวาง และควรจำกัดให้น้อยสุด เท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองเป้าหมายอันชอบธรรม การจำกัดใด ๆ ควร กำหนดอย่างชัดเจนให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย มีความเฉพาะเจาะจง และ พิจารณาเป็นรายกรณี เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงการคุ้มครองเป็นการเฉพาะ และไม่รุกร้า เกินกว่าข้อบัญญัติอื่นที่อาจนำมาใช้เพื่อบรรลุผลลัพธ์ในการจำกัดแบบเดียวกัน

4.3 การจำกัดใด ๆ ที่เป็นข้อห้ามต่อการรณรงค์ประท้วง โดยอ้างว่าเป็นการช่วยให้เกิดความรุนแรง การเลือกปฏิบัติ หรือความเกลียดชัง (การข่มขู่) ต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ก) เหตุผลที่อาจสั่งห้ามการรณรงค์ที่ถือว่าเป็นการข่มขู่ ควรครอบคลุมเหตุผลประการต่าง ๆ อันเป็นที่ยอมรับตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ข) เจตนาของผู้ชุมนุมประท้วงในการข่มขู่บุคคลอื่นให้กระทำการที่เป็นการเลือกปฏิบัติ ความเป็นปรปักษ์ หรือความรุนแรง ควรถือเป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นของการข่มขู่

ก) กฎหมายซึ่งห้ามการช่วย ควรระบุคุณลักษณะที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจนของ สิ่งที่ต้องเป็นการช่วยให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ความเป็นปรีภัย หรือความรุนแรง ทั้งนี้ โดยอ้างถึง ข้อ 20(2) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และ ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่กว้างเกินไป หรือไม่เฉพาะเจาะจง

ง) ข้อห้ามต่อการช่วยควรสอดคล้องกับบททดสอบสามข้อว่าด้วยความถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ บททดสอบเรื่องเป้าหมายที่ชอบธรรม ความได้สัดส่วน และความจำเป็น ตามที่กำหนด ในหลักการที่ 4.2

จ) บทลงโทษทางอาญา ควรจำกัดเฉพาะกรณีที่เป็นการช่วยอย่างสุดโต่งที่สุด และให้ใช้ เป็นทางเลือกสุดท้ายในสถานการณ์ที่ชอบธรรมเท่านั้น กรณีซึ่งไม่มีวิธีการอื่นที่ดูเหมือนจะ สามารถนำไปสู่การคุ้มครองที่ต้องการได้

4.4 มาตรการใด ๆ ที่นำมาใช้เพื่อจำกัดการประท้วง ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายทางร่างกายต่อตนเอง โดยเฉพาะการประท้วงในรูปแบบของการอดอาหาร ควรเป็นไปอย่างสอดคล้องตามกฎหมาย สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และมาตรฐานกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ ข้อห้ามต่อการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยี ศักดิ์ศรี และสิทธิที่จะให้ความยินยอม โดยได้รับข้อมูลอย่างเหมาะสม รัฐควรประกันว่าเจ้าหน้าที่ การแพทย์ทั้งปวงที่เกี่ยวข้องต้องยึดมั่นกับมาตรฐานและจริยธรรมทางการแพทย์ระดับสากลที่ บังคับใช้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องในกรณีเหล่านี้ โดยเฉพาะรัฐ ควรควรงเว้นจากการใช้กำลังกับการประท้วงด้วยการอดอาหาร และควรสนับสนุนให้เกิด ความสัมพันธ์ในเชิงไว้วางใจกันระหว่างแพทย์และผู้ป่วย กล่าวคือมีการเคารพความปรารถนาของ ผู้ชุมนุมประท้วงแต่ละคน พร้อมกับช่วยให้เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์สามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้ชุมนุมประท้วงแต่ละคน จากผลการประเมินทางการแพทย์อย่างเป็นอิสระ และจากการยึดมั่นกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ชุมนุมประท้วง หน่วยงานจรรยาบรรณแพทย์ที่เป็นอิสระและไม่ลำเอียงควรให้คำปรึกษากรณีซึ่งเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อน



---

## หลักการที่ 5: สถานการณ์ฉุกเฉิน

5.1 รัฐอาจเลียงพันธุกรณีตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศได้ เฉพาะในกรณีที่เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งคุกคามความอยู่รอดของประเทศ การเลียงพันธุกรณีเช่นนั้นต้องทำอย่างเป็นทางการและสอดคล้องกับกฎหมาย ซึ่งประกาศไว้ทั้งในกฎหมายระดับประเทศและระหว่างประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐจึงไม่ควรประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อจำกัดการประท้วง ทั่ว ๆ ที่ตระหนักว่าการประท้วงเช่นนั้น ไม่น่าจะก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับเงื่อนไขให้สามารถเลียงพันธุกรณีได้

5.2 การจำกัดการประท้วงใด ๆ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ควรเป็นเพียงข้อยกเว้นและเป็นการชั่วคราว และจำกัดเฉพาะกรณีที่เป็นผลจากความฉุกเฉินของสถานการณ์นั้น และเฉพาะเมื่อไม่เป็นการขัดแย้งกับพันธุกรณีอื่น ๆ ของรัฐบาลภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ แม้ในพฤติการณ์อื่นซึ่งอนุญาตให้มีการเลียงพันธุกรณีในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น กรณีที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือเกิดความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ ความเป็นไปได้อื่นในการจำกัดสิทธิในการประท้วงอย่างสอดคล้องตามบททดสอบที่กำหนดไว้ในหลักการที่ 4 ควรถือว่าเพียงพอเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จำเป็น และไม่อาจอ้างความฉุกเฉินของสถานการณ์ใดเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการเลียงพันธุกรณี

---

## หลักการที่ 6: การคุ้มครองสิทธิในการประท้วงในทางกฎหมาย

### 6. รัฐต้องคุ้มครองสิทธิในการประท้วงในทางกฎหมาย รวมทั้งโดย

- ก) การให้สัตยาบันรับรองและปฏิบัติให้บรรลุตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และภูมิภาคใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โดยการนำเนื้อหาของสนธิสัญญามาผนวกเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายในประเทศ หรืออื่น ๆ
- ข) กำหนดกรอบกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายที่ชัดเจน เพื่อคุ้มครองสิทธิในการประท้วงอย่างสอดคล้องเต็มที่กับมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ีระหว่างประเทศ และโดยให้ภาคประชาสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และอย่างมีประสิทธิผลในทุกขั้นตอนของการจัดทำกรอบเช่นนั้น
- ค) กำหนดให้มีหลักประกันอย่างเพียงพอ เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในการประท้วง และให้มีการตรวจสอบโดยพลัน อย่างถี่ถ้วน และอย่างมีประสิทธิภาพต่อความชอบของมาตรการจำกัดสิทธิใด ๆ ที่นำมาใช้ โดยให้เป็นการตรวจสอบโดยศาลที่เป็นอิสระ อนุญาโตตุลาการ หรือหน่วยงานศาลที่เป็นอิสระอื่น ๆ และ
- ง) ประกันให้มีมาตรการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดการละเมิดสิทธิในการประท้วง ทั้งผ่านกระบวนการทางอาญาและทางแพ่งอย่างเพียงพอ รวมทั้งมาตรการเชิงป้องกันและมาตรการเยียวยานอกเหนือจากศาล อย่างเช่น การให้คำชดเชยโดยหน่วยงานกำกับดูแลโดยตรงและหน่วยงานอื่น ๆ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและ/หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

## บทที่ 2: พันธกรณีที่จะเคารพสิทธิในการประท้วง

### หลักการที่ 7: เสรีภาพในการประท้วง

7.1 บุคคลทุกคนควรมีเสรีภาพในการเข้าร่วมการประท้วง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุใด ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักการที่ 3

7.2 ควรมีสम्मติฐานในการสนับสนุนให้เด็ก สามารถได้รับและใช้สิทธิของตนในการประท้วง อย่างเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ รัฐควรยกเลิกข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับอายุขั้นต่ำ และการขออนุญาตจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าร่วมหรือการจัดการประท้วงของเด็กหรือเยาวชน ในกรณีเช่นนั้น มาตรการจำกัดแบบเหมารวมใด ๆ ย่อมส่งผลกระทบเป็นการเฉพาะต่อสิทธิของเด็ก และอาจกระทบผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก รัฐควรยอมรับศักยภาพของเด็กที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ตามหลักการที่ว่าศักยภาพของเด็กเพิ่มขึ้นตามพัฒนาการ และยอมรับศักยภาพที่เพิ่มขึ้นของเด็กในการใช้สิทธิในการประท้วง รัฐยังควรมีมาตรการเพิ่มเติมมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เด็กสามารถใช้สิทธิในการประท้วงอย่างสอดคล้องกับข้อกำหนดตามหลักการที่ 11

7.3 ควรมีสम्मติฐานในการสนับสนุนให้เด็กสามารถใช้สิทธิในการประท้วง รัฐควรยกเลิกกฎหมายระเบียบและการปฏิบัติใด ๆ ซึ่งมีผลบังคับในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติให้ต้องขออนุญาต หรือขอสิทธิพิเศษก่อนจัดการประท้วงได้ ขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะก็ควรเป็นเรื่องที่ทำได้โดยสมัครใจ

7.4 ในทางปฏิบัติ ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมารัฐบางแห่งได้ใช้ขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ เพื่อควบคุมการใช้พื้นที่สาธารณะ รัฐจึงควรดำเนินการ โดยทันทีเพื่อประกันว่า ขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะที่บังคับใช้อยู่ มีเนื้อหาสอดคล้องกับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ก) จุดประสงค์ของขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ควรเป็นไปเพื่อให้รัฐสามารถเตรียมการที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกให้การประท้วง

ข) ผู้จัดการชุมนุมควรมีหน้าที่เพียงการยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงที่จะจัดการประท้วง และไม่มีจำเป็นต้องขออนุญาตเพื่อจัดการประท้วง

ค) ระยะเวลาการแจ้ง ไม่ควรกำหนดให้เกิน 48 ชั่วโมงก่อนการประท้วงจะเกิดขึ้น

ง) ควรมีข้อยกเว้นขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการประท้วงโดยฉับพลันได้เสมอ เนื่องจากไม่สามารถแจ้งเป็นการล่วงหน้าได้ในทางปฏิบัติ หน่วยงานของรัฐควรมีหน้าที่เสมอในการคุ้มครองและอำนวยความสะดวกให้กับการประท้วงที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ควบคู่ที่เป็นการชุมนุมโดยสงบ

จ) ขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะใด ๆ ควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้อย่างชัดเจน

- (1) หน่วยงานหรือสถาบันที่มีหน้าที่รับแจ้งข้อมูล
- (2) สามารถแจ้งข้อมูลโดยผ่านช่องทางใด ๆ ก็ได้ และควรจำกัดเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และรูปแบบการประท้วงเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยจุดประสงค์หรือเนื้อหาของ การประท้วง
- (3) ระยะเวลาที่ชัดเจนและชอบด้วยเหตุผล ซึ่งหน่วยงานหรือสถาบันที่รับผิดชอบ ต้องตอบกลับผู้แจ้ง กรณีที่ไม่มีการตอบกลับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่า ผู้จัดการชุมนุมสามารถเดินทางออกนอกประเทศได้อย่างปลอดภัยตามเงื่อนไขที่แจ้งไว้
- (4) กระบวนการอย่างชัดเจนที่ทางการสามารถปฏิบัติได้ เพื่ออำนวยความสะดวก ให้กับการประท้วงมากกว่าหนึ่งครั้งในสถานที่เดียวกัน รวมทั้งการเดินขบวนต่อต้าน การประท้วงที่อาจเกิดขึ้น โดยลับพลัน
- (5) กรณีที่มีการแจ้งการประท้วงหลายการประท้วงในเวลาเดียวกัน เช่น มีการชุมนุม จากสองกลุ่มหรือมากกว่านั้นในสถานที่และเวลาเดียวกัน รัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวก การประท้วงเท่าที่จะเป็นไปได้ กรณีที่ไม่อาจทำเช่นนั้นได้ ให้ชี้ชัดหลักไครมาก่อน ได้ก่อน กล่าวคือ ควรมอบสถานที่แห่งนั้นให้กับผู้ซึ่งแจ้งการชุมนุมเป็นกลุ่มแรก
- (6) พันธกรณีที่จะเผยแพร่ผลการตัดสินใจเกี่ยวกับการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อ ประกันว่าประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ สาธารณะได้

## หลักการที่ 8: เสรีภาพในการเลือกสถานที่ประท้วง

8. บุคคลทุกคนควรมีเสรีภาพในการเลือกสถานที่ประท้วง และสถานที่ที่เลือกควรถือเป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ในการแสดงออก รัฐควรประกันว่า การประท้วงถือเป็นการใช้พื้นที่สาธารณะอย่างชอบธรรม และไม่ควรแสดงท่าทีกีดกันเมื่อเทียบกับการใช้พื้นที่สาธารณะในรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้น รัฐจึงควร

- ก) อนุญาตให้มีการประท้วงในพื้นที่สาธารณะใด ๆ รวมทั้งพื้นที่ของเอกชนที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้ เช่น พื้นที่ซึ่งเปิดรับประชาชนทั่วไป และมักมีการใช้เพื่อประโยชน์ของสาธารณะอยู่เสมอ ในการวินิจฉัยว่าพื้นที่ใดเป็นของเอกชนแต่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้หรือไม่ ทางการควรพิจารณาจากลักษณะพื้นที่ ตำแหน่งที่ตั้ง การใช้ประโยชน์ที่ผ่านมาในอดีตและที่เกิดขึ้นจริง
- ข) ประกันว่าการประท้วงสามารถเกิดขึ้นในระยะที่กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ฟังมองเห็นและได้ยินเสียงได้
- ค) อำนวยความสะดวกให้กับการเดินทางต่อต้านการประท้วง โดยให้แต่ละฝ่ายได้ยินเสียงและได้เห็นซึ่งกันและกันเท่าที่จะเป็นไปได้ และให้สนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอให้เกิดสภาพเช่นนั้น รัฐควรประกันว่า ความไม่สงบเรียบร้อยที่อาจเกิดขึ้นจากความขัดแย้งหรือความตึงเครียดระหว่างกลุ่มที่ต่อต้านกัน จะไม่ถูกนำมาใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนการจำกัดการประท้วง
- ง) งดเว้นจากการจำกัดการประท้วงออนไลน์ ด้วยเหตุดังกล่าว ควรถือว่าอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่กึ่งสาธารณะที่มีมีการใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะอยู่เสมอ

## หลักการที่ 9: เสรีภาพในการเลือกรูปแบบและลักษณะการประท้วง

9.1 บุคคลทุกคนควรมีเสรีภาพในการเลือกรูปแบบและลักษณะการประท้วงรวมทั้งระยะเวลา

9.2 ปฏิบัติการท้าทายซึ่งหน้าที่ไม่ใช้ความรุนแรง หรือการคือแพ่ง ควรถือเป็นรูปแบบการประท้วงที่ชอบธรรม

9.3 รัฐควรงดเว้นจาก

ก) การจำกัดระยะเวลาการประท้วงในสถานที่บางแห่ง การจำกัดเวลาใด ๆ ที่เกิดขึ้น ต้องเป็นผลจากการประเมินเป็นรายกรณีไปอย่างสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4

ข) การประกาศห้ามแบบเหมารวมต่อการสร้างและใช้สิ่งปลูกสร้างชั่วคราว และการใช้เครื่องมือเพื่อขยับเสียงและภาพในการประท้วง โดยเฉพาะเครื่องมือด้านภาพและเสียง การจำกัดใด ๆ ต้องทำเท่าที่จำเป็นและได้สัดส่วน ตั้งอยู่บนพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และเป็นการประเมินเป็นรายกรณีไปอย่างสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4

ค) การกำหนดเงื่อนไขแบบเหมารวมและตายตัว

ง) การห้ามบุคคลไม่ให้ปกปิดอัตลักษณ์ทางร่างกายของตนระหว่างการประท้วง การจำกัดการปกปิดความเป็นส่วนตัวระหว่างการประท้วงทั้งในพื้นที่ออนไลน์และออฟไลน์ อาจกระทำได้เฉพาะเมื่อมีข้อสงสัยเป็นรายกรณีไปว่าจะเกิดการก่ออาชญากรรมร้ายแรง และสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4 นอกจากนี้ ควรมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิในขั้นตอนปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง

9.4 บุคคลทุกคนควรได้รับอนุญาตให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประท้วง รัฐควรส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และไม่ควรจำกัดการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีนั้นในการประท้วง โดยเฉพาะ

ก) การตัดการเชื่อมต่อ (การตัดไม่ให้เข้าถึงโครงข่ายอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ) การจับแแนกที่อยู่ของผู้ใช้งาน (geo-targeted) หรือการแทรกแซงทางเทคโนโลยีหรือการขัดขวางการเชื่อมต่อ เป็นสิ่งที่ไม่ควรนำมาใช้เพื่อตอบโต้การประท้วง เนื่องจากเป็นมาตรการจำกัดที่ไม่ได้สัดส่วนอย่างเหมาะสมต่อสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและส่งผลกระทบต่อสิทธิอื่นนอกจากการประท้วง หากยังรวมถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ

ข) การจำกัดใด ๆ ต่อการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลรวมทั้งอินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย และโทรศัพท์มือถือในระหว่างการประท้วง ควรเป็นไปอย่างสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4 และควรมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิในขั้นตอนปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง

## หลักการที่ 10: เสรีภาพในการเลือกเนื้อหาหรือแรงจูงใจในการประท้วง

10.1 บุคคลทุกคนควรมีเสรีภาพในการเลือกเนื้อหาหรือสาเหตุในการประท้วง รัฐควรประกันเป็นการเฉพาะว่า

- ก) การจำกัดใด ๆ ต้องสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4 และควรมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิในขั้นตอนปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง
- ข) ต้องไม่จำกัดสิทธิในการประท้วง เพียงเพราะมุมมองของรัฐต่อคุณค่าของการประท้วงนั้น ๆ
- ค) คำวิพากษ์วิจารณ์ต่อรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐและสถาบันใด ๆ ย่อมไม่ถือเป็นเหตุผลที่เพียงพอในการจำกัดสิทธิในการประท้วง
- ง) การประท้วงซึ่งเป็นการรบกวน หรือละเมิดต่อบุคคลที่เห็นต่างจากแนวคิดหรือจุดยืนที่การประท้วงมุ่งส่งเสริม หรือพฤติกรรมที่เพียงแต่ขัดขวาง เป็นอุปสรรคหรือปิดกั้นกิจกรรมของบุคคลที่สามเป็นการชั่วคราว ย่อมไม่ถือเป็นเหตุผลที่เพียงพอในการจำกัดสิทธิในการประท้วง

10.2 การจำกัดสิทธิในการประท้วงตามข้อห้ามต่อการรณรงค์ประท้วงที่มีลักษณะเป็นการขู่ข่มตามที่กำหนดในหลักการที่ 4.3 รัฐควรประกันว่า

- ก) การประท้วงซึ่งไม่ถือว่าเป็นการขู่ข่ม ควรมีลักษณะอย่างน้อยดังต่อไปนี้
  - (1) ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลหรือเปลี่ยนรัฐบาล โดยไม่ใช้ความรุนแรง
  - (2) มีลักษณะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์หรือดูหมิ่นต่อประเทศ รัฐ หรือสัญลักษณ์ของรัฐบาล หน่วยงานต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือประเทศอื่น รัฐอื่นหรือสัญลักษณ์ของรัฐนั้น รัฐบาล หน่วยงานต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออุดมการณ์ของประเทศนั้น
  - (3) มีลักษณะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาหรือหลักการทางศาสนา หรือเป็นการแสดงความเห็นต่างต่อความเชื่อทางศาสนา หรือเป็นแนวคิดที่อาจถูกมองว่าเป็นการดูหมิ่น
  - (4) มีเพียงการแสดงเครื่องหมาย ชุดเครื่องแบบ เครื่องแสดง เพลง ธง หรือสัญลักษณ์ ซึ่งมีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มคนบางกลุ่ม เว้นแต่เป็นการแสดงโดยมีเจตนา และมีแนวโน้มขู่ข่มให้เกิดความรุนแรงอย่างชัดเจน
- ข) การดำเนินคดีต่อผู้ชุมนุมประท้วงแต่ละคนด้วยข้อหาขู่ข่ม อันเนื่องมาจากการแสดงออกที่เกิดขึ้นระหว่างการประท้วง ควร ได้รับการประเมินจากบททดสอบการขู่ข่มที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน กล่าวคือมีการตรวจสอบองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 
- (1) บริบททางสังคมของการแสดงออกที่เกิดขึ้น
  - (2) เจตนาของบุคคลผู้นั้น ในการช่วยให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ความเป็นปรีภัย หรือ ความรุนแรง
  - (3) จุดยืนหรือบทบาทของบุคคลผู้นั้น โดยเฉพาะว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง าระดับสูงและได้ใช้อำนาจของตนหรือไม่
  - (4) เนื้อหาทั้งหมดรวมทั้งรูปแบบ ประเด็น หรือลักษณะการแสดงออกนั้น ๆ
  - (5) ขอบเขตหรือความรุนแรงของการแสดงออกนั้น ๆ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากบริบท การประทุงที่เกิดขึ้น
  - (6) โอกาสที่จะเกิดอันตรายอย่างแท้จริง (รวมทั้งการเลือกปฏิบัติ ความเป็นปรีภัย หรือ ความรุนแรง) อันเป็นผลมาจากการแสดงออกนั้น ๆ



## บทที่ 3: พันธกรณีที่จะคุ้มครองสิทธิในการประท้วง

หลักการที่ 11: หน้าที่ของรัฐในการอำนวยความสะดวกการใช้สิทธิในการประท้วง

11 รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องประกันว่า บุคคลทุกคนในเขตอำนาจของตนอาจใช้สิทธิในการประท้วงได้ โดยเฉพาะรัฐควร

ก) ยืนยันการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนกับการประท้วงทุกรูปแบบ แม้ในกรณีการประท้วงที่เกิดขึ้นที่เกิดเหตุรุนแรงเป็นครั้งคราว โดยประปราย หรือเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง หรือกรณีที่เป็นจำเป็นต้องจำกัดเป็นการเฉพาะและเป็นการชั่วคราวต่อการใช้สิทธิในการประท้วงในบางลักษณะ

ข) อำนวยความสะดวกการประท้วงโดยการใช้มาตรการที่สอดคล้องเหตุผลและเหมาะสม เพื่อช่วยให้การประท้วงเกิดขึ้นได้ โดยผู้ชุมนุมไม่ต้องหวาดกลัวต่อความรุนแรงทางกาย หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของตน พร้อมกับให้บรรเทาผลกระทบและความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้ได้รับผลกระทบจากการประท้วง รัฐควรตระหนักว่า ในบางสถานการณ์ การประท้วงที่เกิดขึ้น อาจละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่รัฐก็ไม่ควรมุ่งบังคับใช้กฎหมายนั้นเสมอไป และการไม่แทรกแซงอาจเป็นแนวทางแก้ปัญหาที่ดี

ค) คุ้มครองผู้ชุมนุมประท้วงอย่างจริงจัง รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ให้ปลอดภัยจากภัยคุกคามและความรุนแรงในรูปแบบใด ซึ่งเป็นผลจากการกระทำของบุคคลที่ต้องการขัดขวาง ก่อความหรือปิดกั้นการประท้วง รวมทั้งบรรดาผู้ที่แทรกตัวเข้ามาเพื่อก่อความการประท้วงและผู้ชุมนุมคัดค้านการประท้วงนั้น

ง) ประกันว่ากลุ่มเสี่ยงซึ่งมีความเปราะบางในบางลักษณะ รวมทั้งผู้หญิง เด็ก ชนกลุ่มน้อย หรือผู้พิการ รวมทั้งผู้ซึ่งทำหน้าที่สังเกตการณ์และรายงานข่าวการประท้วงจะได้รับ การคุ้มครองระหว่างการประท้วง อย่างไรก็ตาม ไม่ควรนำมาตราการที่ใช้คุ้มครองกลุ่มเสี่ยงมาใช้ในทางที่ผิด เช่น นำมาใช้ต่อกฎหมายที่ห้ามรวมในแง่ลบ เพื่อส่งเสริมบรรทัดฐาน คุณค่า และแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติ หรือจำกัดความสามารถของกลุ่มคนเหล่านี้ในการใช้สิทธิการประท้วงของตน มาตราการคุ้มครองเช่นนี้ควรมีลักษณะอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (1) เป็นแนวทางอย่างเป็นองค์รวมเพื่อแก้ปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มเสี่ยง แก้ไขปัญหาที่สาเหตุของการเลือกปฏิบัติ และมุ่งให้เกิดการปฏิรูปอย่างรอบด้านต่อกฎหมายและขั้นตอนปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
- (2) มีกลไกที่สะดวกในการเข้าถึงการเยียวยาและการคุ้มครอง รวมทั้งความช่วยเหลือด้านกฎหมายสำหรับบุคคลทุกคนที่ได้รับผลกระทบจากการเลือกปฏิบัติและความรุนแรง
- (3) เจ้าหน้าที่งานควรประเมินอย่างเปิดเผยต่อการคุกคามและความรุนแรงในรูปแบบใด ๆ

---

ที่กระทำต่อผู้ชุมนุมประท้วง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเสี่ยง และให้แสดงเจตจำนงอย่างชัดเจนที่จะคุ้มครองและเคารพสิทธิการประท้วงของคนกลุ่มนั้น

(4) จัดการอบรมที่มีประสิทธิภาพให้กับเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายทุกคนในเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติ โดยควรให้การสนับสนุนและงบประมาณอย่างเพียงพอ และให้มีการบังคับใช้และตรวจสอบอย่างเข้มแข็ง



เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ลดความตึงเครียด ประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและการคุกคามของความขัดแย้ง และตกลงกันว่าจะอำนวยความสะดวกการประท้วงให้ดำเนินไปด้วยดีได้อย่างไร ทั้งยังควรมีการพูดคุยอย่างสุ่มเสี่ยงเพื่อทบทวนบทเรียนกับผู้ชุมนุมประท้วงภายหลังเหตุการณ์ เพื่อประเมินปัญหาใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

- ง) กำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชาในการบังคับใช้กฎหมายอย่างชัดเจน และกำหนดความรับผิดชอบในการปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมทั้งบุคคลที่สามารถประสานงานติดต่อภายในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ในช่วงก่อนหน้า ระหว่างและภายหลังการประท้วง
- จ) จัดทำยุทธศาสตร์เพื่อหาผู้ทาง และปรับปรุงการสื่อสารกับสาธารณะและสื่อมวลชน ในช่วงก่อนหน้า ระหว่างและภายหลังการประท้วง เพื่อประกันให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างเป็นทางการและสมดุล ต่อการควบคุมการประท้วงที่เกิดขึ้น และประกันว่าผู้ชุมนุมประท้วงและประชาชนจะสามารถตัดสินใจโดยมีข้อมูลอย่างรอบด้าน
- ฉ) สวมใส่อุปกรณ์และชุดเครื่องแบบตามปกติ การใส่ชุดหรือเครื่องแบบพิเศษเพื่อควบคุม “การจลาจล” ควรเป็นมาตรการที่เป็นข้อยกเว้น และใช้เท่าที่จำเป็นอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณาจากการประเมินความเสี่ยงทั้งหมด และเมื่อคำนึงว่าอุปกรณ์เหล่านั้นอาจส่งผลในทางลบต่อความพยายามลดความตึงเครียด
- ช) ให้แสดงเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์เพื่อระบุตัวตนของเจ้าหน้าที่แต่ละคนอย่างชัดเจนในทุกขณะ และให้ชัดเจนจากการขัดขวางบุคคลไม่ให้อ่านสัญลักษณ์เหล่านี้ระหว่างการประท้วง หากเจ้าหน้าที่รายใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ ให้พิจารณาดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่คนนั้นโดยเร็วและอย่างจริงจัง และควรมีข้อกำหนดให้เจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบต้องแสดงตนเองก่อนดำเนินการควบคุมฝูงชนใด ๆ

**12.4 การตัดสินใจสลายการชุมนุมควรเป็นมาตรการสุดท้าย และให้ดำเนินการอย่างสอดคล้องตามหลักการว่าด้วยความจำเป็นและความได้สัดส่วน และควรเป็นการสั่งการจากเจ้าหน้าที่พนักงานผู้มีอำนาจเฉพาะกรณีที่มีภัยคุกคามของความรุนแรงอย่างชัดเจน เกินกว่าที่จะยินยอมให้ใช้สิทธิในการประท้วงต่อไป โดยเฉพาะ**

- ก) ไม่ควรสั่งให้สลายการชุมนุม เพียงเพราะผู้ชุมนุม ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะล่วงหน้า (กรณีที่มีข้อกำหนดเช่นนั้น) หรือ ไม่ปฏิบัติตามมาตรการจำกัดการประท้วงที่ไม่ชอบธรรมใด ๆ
- ข) เมื่อเกิดเหตุรุนแรงเป็นครั้งคราวหรือประปรายโดยการกระทำของบุคคลบางคนในระหว่างการประท้วง ย่อมไม่ถือเป็นความชอบธรรมให้กับการสลายการชุมนุม
- ค) เจ้าหน้าที่พนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายควรมีหน้าที่สื่อสาร และอธิบายอย่างชัดเจนเมื่อมีคำสั่งให้สลายการชุมนุม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการยินยอมปฏิบัติตามของผู้ชุมนุมประท้วงท่าทีจะเป็นไปได้ ส่วนผู้ชุมนุมประท้วงควรได้รับเวลาทีเพียงพอในการสลายตัวก่อนจะต้องใช้มาตรการเชิงบังคับ

**12.5 ยุทธศาสตร์ควบคุมฝูงชน ซึ่งจำกัดเสรีภาพในการเดินทางของบุคคลบางคนเป็นการชั่วคราว**

---

เป็นสิ่งที่ควรใช้ในกรณียกเว้นเท่านั้น และเฉพาะเมื่อเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย มีเหตุผลอันชอบเชื่อได้ว่า บุคคลบางคนที่ถูกควบคุมมีความเสี่ยงที่จะก่อความรุนแรง หรือสร้างความรบกวนอย่างร้ายแรงในท้องถิ่น ควรมีการใช้ยุทธศาสตร์เช่นนั้นในรูปแบบที่จำกัดอย่างยิ่ง และเป็นการควบคุมฝูงชนเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีการพิจารณามาตรการอื่น ๆ ที่ให้ผลในลักษณะเดียวกันจนหมดสิ้นแล้ว และให้ใช้ในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่ง กรณีที่เป็นข้อยกเว้นและจำเป็นต้องปิดล้อมพื้นที่ ตำรวจควรลดผลกระทบของมาตรการที่ใช้ โดยประกันว่า

- ก) ผู้ชุมนุมประท้วงและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก เพื่อให้ทราบเหตุผล ระยะเวลา และทางออกจากที่ชุมนุมซึ่งถูกปิดล้อมโดยตำรวจ
- ข) มีการปิดป้ายประกาศอย่างชัดเจนสำหรับสถานที่และบริการต่าง ๆ
- ค) ให้สามารถเข้าถึงบริการฉุกเฉิน โดยทันที รวมทั้งการเข้าถึงหน่วยงานปฐมพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน และรูปแบบความช่วยเหลือการดูแลอย่างอื่น
- ง) ผู้ประท้วงที่ไม่ใช้ความรุนแรงและผู้ที่มีมางคู้ซึ่งถูกปิดล้อมเนื่องจากยุทธศาสตร์ดังกล่าว รวมทั้งกลุ่มบุคคลที่เปราะบางหรืออยู่ในสภาพยากลำบาก ควรได้รับอนุญาตให้ออกจากพื้นที่ชุมนุมได้

### หลักการที่ 13 : หน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวกับการใช้กำลังกับผู้ชุมนุมประท้วง

13.1 รัฐควรกำหนดและปฏิบัติตามกรอบกฎหมายและนโยบายในประเทศ เกี่ยวกับการใช้กำลังในการบังคับใช้กฎหมาย และประกันว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทุกแห่งจะปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมฝูงชน โดยเฉพาะหลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีในด้านนี้ อย่างเช่น การใช้กำลัง: แนวปฏิบัติในการบังคับใช้หลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้กำลังและอาวุธปืนของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (Use of Force: Guidelines for Implementation of the UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

13.2 รัฐต้องประกันทั้งในทางกฎหมายและแนวปฏิบัติในประเทศว่า แนวทางการควบคุมการประท้วงจะไม่ได้รับการชี้นำจากสมมติฐานว่า จะเกิดความรุนแรงและ/หรือการใช้กำลัง แต่ควรถูกชี้นำจากหลักการที่ว่า ควรมีการควบคุมจำกัดการบังคับใช้กฎหมายที่นำไปสู่การใช้กำลังกับผู้ชุมนุมประท้วง โดยควรกำหนดอย่างชัดเจนว่า หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจะใช้กำลังกับผู้ชุมนุมประท้วงได้ เฉพาะกรณีที่เป็นการข่มขู่เท่านั้น โดยควรใช้เฉพาะกับผู้ชุมนุมประท้วงด้วยความรุนแรง เฉพาะเมื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น และต้องได้สัดส่วนกับภัยคุกคามของความรุนแรงนั้น การใช้กำลังจะถือได้ว่าเป็นความจำเป็น ก็ต่อเมื่อมีการพิจารณาวิธีการอื่นเพื่อลดความตึงเครียดและป้องกันการลุกลามของความรุนแรงจนหมดสิ้นแล้ว

13.3 หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรมีอุปกรณ์ที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตหลายประเภทไว้ใช้งาน ช่วยให้สามารถเลือกใช้กำลังในหลายรูปแบบ และปฏิบัติได้สอดคล้องอย่างแท้จริงกับหลักการว่าด้วยความจำเป็นและได้สัดส่วน และประกันว่าจะทำให้เกิดอันตรายและการบาดเจ็บน้อยสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ก) ควรมีการพัฒนาอุปกรณ์บังคับใช้กฎหมายใหม่ ๆ และนำมาใช้ตามเงื่อนไขความจำเป็นในการใช้งานและเชิงเทคนิคที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ไม่ใช่นำมาใช้เพราะเป็นอุปกรณ์ที่สามารถหาซื้อได้ ทั้งนี้โดยความมุ่งประสงค์ที่จะลดการใช้กำลังและลดระดับของอันตรายและการบาดเจ็บที่อาจเกิดขึ้น

ข) อุปกรณ์ทุกชนิดควรได้รับการทดสอบและการประเมินอย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ค) กรณีที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธซึ่งไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิต ก็ไม่ควรนำอาวุธเหล่านั้นมาใช้ในลักษณะมุ่งหมายเอาชีวิต และเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายต้องได้รับคำสั่งอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการนำมาใช้และวิธีการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการบาดเจ็บสาหัส และให้ลดอันตรายให้เหลือน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้อุปกรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อแบบไม่เลือกเป้าหมาย และมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะก่อให้เกิดอันตราย อุปกรณ์เช่นนี้ให้นำมาใช้ได้เฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดความรุนแรงในวงกว้าง โดยมีความมุ่งประสงค์เพื่อสลายฝูงชน และเฉพาะเมื่อวิธีการอื่นเพื่อควบคุมความรุนแรงไม่ประสบความสำเร็จ อุปกรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อแบบไม่เลือกเป้าหมายอาจถูกนำมาใช้ได้ เฉพาะเมื่อมีการแจ้งเตือนล่วงหน้าต่อผู้ชุมนุมประท้วงและบุคคลอื่น ๆ แล้วว่าจะมีการนำอุปกรณ์เหล่านี้มาใช้ และต้องให้ออกาสพวกเขาให้สามารถที่จะสลายตัวไปเองได้ก่อน

**13.4** การนำอาวูซึ่งไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตมาใช้ รวมทั้งการใช้อาวูซึ่งทำให้ถึงแก่ความตายในกรณีที่เป็นข้อยกเว้น ควรเป็นคำสั่งการจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงสุดซึ่งอยู่ในที่เกิดเหตุ และปฏิบัติตามคำสั่งโดยเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นมาแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามระเบียบ การติดตามและการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนจะนำอาวูซึ่งไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตหรืออาวูซึ่งทำให้ถึงแก่ความตาย เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายควรประกาศเตือนอย่างชัดเจนถึงเจตจำนงเช่นนั้น ให้เวลาอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้คนได้รับทราบคำเตือน เว้นแต่กรณีที่ทำเช่นนั้นจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นเสี่ยงจะเสียชีวิตหรือได้รับอันตรายร้ายแรง หรืออาจมีความไม่เหมาะสมหรือไร้เหตุผลอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น

**13.5** กรณีการใช้อาวูซึ่งอาจทำให้ถึงแก่ความตายโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยหลักการแล้ว รัฐต้องประกันว่า รัฐจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขขั้นต่ำดังต่อไปนี้

- ก) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต้องไม่ใช้อาวูซึ่งอาจทำให้ถึงแก่ความตายรวมทั้งอาวูปืนเพื่อสลายการชุมนุมหรือนำมาใช้กับผู้ชุมนุมประท้วงแบบไม่เลือกเป้าหมาย เป็นไปตามข้อกำหนดในหลักการที่ 13.5(ค)
- ข) การวางแผนปฏิบัติของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ต้องไม่ตั้งอยู่บนสมมติฐานเบื้องต้นว่า อาจจำเป็นต้องมีการใช้อาวูซึ่งอาจทำให้ถึงแก่ความตายในระหว่างการประชุม ในประเทศ ซึ่งเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายมักคิดว่า หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรประเมินอย่างระมัดระวังเสมอว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะให้เจ้าหน้าที่ของตนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ชุมนุมประท้วง โดยมีการคิดอาวูไปด้วย
- ค) เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างความเป็นไปได้ที่จะใช้อาวูซึ่งทำให้ถึงแก่ความตาย กับเจตนาที่จะใช้อาวูซึ่งทำให้ถึงแก่ความตาย การใช้อาวูซึ่งทำให้ถึงแก่ความตายแบบเจตนาอาจเกิดขึ้นได้ เฉพาะกรณีที่เป็นข้อยกเว้นอย่างยิ่ง กรณีที่อาจหลีกเลี่ยงที่จะต้องใช้เพื่อให้สามารถคุ้มครองชีวิตได้ เช่น เป็นการต่อสู้เพื่อป้องกันตนเองหรือปกป้องผู้อื่นที่ถูกคุกคามอย่างชัดเจนถึงขั้นเป็นอันตรายถึงชีวิตหรือบาดเจ็บสาหัส หรือเพื่อจับกุมบุคคลที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเช่นนั้น หรือเพื่อขัดขวางการหลบหนีของบุคคล เมื่อบุคคลผู้นั้นแสดงการคุกคามเอาชีวิตอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ และเฉพาะเมื่อการใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดอันตรายน้อยกว่าอาจไม่เพียงพอให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น

**13.6** เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายต้องประกันว่า บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือได้รับผลกระทบจากการใช้อาวูเช่นนี้ จะได้รับความช่วยเหลือและการรักษาพยาบาลโดยทันทีเท่าที่จะเป็นไปได้ และต้องรายงานเหตุอย่างเร่งด่วนให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทั้งนี้เพื่อประกันว่ามีการควบคุมตรวจสอบอย่างเป็นผลจากหน่วยงานฝ่ายบริหารที่เป็นอิสระ หรือพนักงานอัยการซึ่งมีอำนาจ และได้ใช้อำนาจอย่างเหมาะสม

**13.7** รัฐต้องกำหนดระบบควบคุมตรวจสอบการใช้อาวู โดยกำหนดระเบียบให้เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายต้องรายงานกรณีที่มีเหตุให้จำเป็นต้องใช้อาวู ข้อมูลการใช้อาวูที่ถูกบันทึกไว้ควรได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณะ

**13.8** ผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐหรือควรรู้ว่า เจ้าพนักงานภายใต้คำสั่งการของตนได้ใช้อาวูอย่างมิชอบ

---

ด้วยกฎหมาย ต้องมีส่วนรับผิดชอบกับการละเมิดที่เกิดขึ้น กรณีที่ไม่ได้ใช้มาตรการทั้งหมดที่มีอยู่ตามอำนาจของตนเพื่อขจัดขวาง สกัดกั้น หรือรายงานข้อมูลว่ามีการใช้กำลังเกินกว่าเหตุ



## หลักการที่ 14: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการสอดแนมข้อมูลของผู้ชุมนุมประท้วง

14.1 ควรห้ามใช้เทคนิคการสอดแนมข้อมูลผู้ชุมนุมและผู้จัดการประท้วง ในลักษณะที่ไม่เลือกเป้าหมายและไม่กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งการสอดแนมทางกายภาพหรือในโลกดิจิทัล

14.2 หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถใช้มาตรการสอดแนมข้อมูลโดยกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนกับผู้ชุมนุมและผู้จัดการประท้วงบางคน ได้ เฉพาะเมื่อมีเหตุผลควรสงสัยว่า บุคคลเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับ วางแผนที่จะเกี่ยวข้อง หรือกำลังมีความเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมร้ายแรง

14.3 การสอดแนมข้อมูลโดยกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ควรดำเนินการให้สอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4 และการสอดแนมข้อมูลแต่ละครั้งต้องได้รับอนุญาตตามคำสั่งศาล โดยให้ใช้ในเวลาที่จำกัด และต้องใช้ในลักษณะที่เหมาะสมเพื่อระบุเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและชอบธรรม ต้องมีการทบทวนความจำเป็นของการสอดแนมข้อมูลอยู่เนื่อง ๆ และต้องยุติการสอดแนมข้อมูลเมื่อไม่ตรงกับเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว ก่อนจะเริ่มการสอดแนมข้อมูล รัฐควรพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ โดยผ่านกระบวนการศาลและหน่วยงานตุลาการที่เป็นอิสระ ซึ่งสามารถอนุญาตให้ใช้อำนาจในการสอดแนมข้อมูล

- ก) มีความเป็นไปได้อย่างมากที่มีการดำเนินงาน หรือจะมีการดำเนินงานให้เกิดอาชญากรรมร้ายแรง หรือภัยคุกคามที่ชัดเจนต่อเป้าหมายที่ชอบธรรม
- ข) มีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะสามารถเข้าถึงพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและสำคัญ เกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรง หรือภัยคุกคามที่ชัดเจนต่อเป้าหมายที่ชอบธรรม จากการเข้าถึงข้อมูลที่ได้รับการคุ้มครองนั้น
- ค) ได้มีการพิจารณา หรือมีการใช้มาตรการที่ลွ่วงล้ำความเป็นส่วนตัวอย่างอื่นน้อยกว่าแล้ว แต่ไม่ได้ผล หมายถึงว่าเทคนิคที่นำมาใช้ต้องมีลักษณะลွ่วงล้ำความเป็นส่วนตัวน้อยกว่า
- ง) ข้อมูลที่เข้าถึงต้องจำกัดเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือสำคัญกับอาชญากรรมร้ายแรง หรือภัยคุกคามที่ชัดเจนต่อเป้าหมายที่ชอบธรรม
- จ) จะต้องไม่เก็บข้อมูลส่วนเกินเอาไว้ และให้มีการทำลายหรือส่งคืนข้อมูลเหล่านั้น โดยทันที
- ฉ) ต้องจำกัดให้ผู้เข้าถึงข้อมูลเหล่านี้มีเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้มีการใช้เฉพาะเพื่อเป้าประสงค์ที่ชัดเจนและตามระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต

14.4 ผู้ชุมนุมและผู้จัดการประท้วงทุกคนที่ถูกสอดแนมข้อมูล ควรได้รับแจ้งถึงการตัดสินใจให้อำนาจสอดแนมข้อมูล และควรมีเวลาและได้รับข้อมูลมากเพียงพอ เพื่อช่วยให้สามารถอุทธรณ์การตัดสินใจนั้น หรือแสวงหาการเยียวยาอย่างอื่น และควรสามารถเข้าถึงหลักฐานที่ทางการนำมาใช้สนับสนุนการร้องขออำนาจในการสอดแนมข้อมูล การแจ้งข้อมูลที่ชักชวนมีความชอบธรรมเฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

- ก) การแจ้งข้อมูลอาจส่งผลร้ายแรงต่อเป้าประสงค์ของการสอดแนมข้อมูลที่ได้รับอนุญาต หรือกรณีที่มีความเสี่ยงอย่างแท้จริงที่จะเกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์

ข) ได้รับอนุญาตให้ชะลอการแจ้งข้อมูล ทั้งนี้ตามคำสั่งของศาลที่เป็นอิสระและเป็นกลาง อนุญาตตุลาการหรือหน่วยงานตุลาการอิสระอื่น ๆ และ

ก) บุคคลที่ได้รับผลกระทบได้รับแจ้งข้อมูลโดยทันที เมื่อปลอดจากภัยคุกคามแล้ว ทั้งนี้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลที่เป็นอิสระและเป็นกลาง อนุญาตตุลาการ หรือหน่วยงานตุลาการอิสระอื่น ๆ

14.5 พันธกรณีที่จะต้องแจ้งข้อมูลขึ้นอยู่กับรัฐ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการการสื่อสารควรมีเสรีภาพที่จะแจ้งให้บุคคลทราบ เมื่อมีการสอดแนมข้อมูลการสื่อสารของตน ทั้งโดยสมัครใจหรือเมื่อได้รับการร้องขอ

14.6 ไม่ควรมีการเก็บข้อมูลที่บ่งชี้อัตลักษณ์ของผู้ชุมนุม หรือผู้จัดการประท้วงที่ได้มาจากการสอดแนมข้อมูลเอาไว้ หรือ ไม่ควรมีการส่งต่อไปที่อื่น เว้นแต่มีความจำเป็นต่อการสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกัน หรือการฟ้องร้องดำเนินคดี

14.7 แม้เป็นเรื่องชอบธรรมที่ตำรวจจะเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับการสอบสวนบางกรณีเป็นความลับ แต่การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการสอดแนมข้อมูลโดยรวม ควรเป็นกระบวนการที่ผ่านการอภิปรายอย่างเปิดเผย ควรมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและขั้นตอนการใช้เทคโนโลยีการสอดแนมข้อมูลในการประท้วง มีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

14.8 รัฐควรประกันว่า การตัดสินใจใด ๆ เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายสวมใส่กล้องถ่ายภาพแบบติดตัว (body camera) ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชน ตามหลักการความได้สัดส่วนและความจำเป็น และคำนึงถึงพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี การจัดเก็บและการใช้งานอย่างต่อเนื่องของข้อมูลที่บันทึกไว้ ควรอยู่ใต้การควบคุมตามกฎหมาย และต้องสอดคล้องตามข้อกำหนดของหลักการเหล่านี้

14.9 เมื่อคำนึงว่าการบันทึกข้อมูลเสียงและภาพของผู้ชุมนุมในที่สาธารณะของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยใช้ระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) การใช้โดรน (UAV) และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อสอดส่องกิจกรรมที่หลากหลาย อาจส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิในการประท้วง รัฐจึงควรประกันว่า

ก) การใช้เทคนิคเหล่านี้ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบควบคุมอย่างเคร่งครัด

ข) หน่วยงานทุกแห่งที่ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ต้องประกันว่า มีการคิดปรึกษาหารือเห็นอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนทราบว่าพวกเขากำลังถูกหรืออาจถูกถ่ายภาพและบันทึกเสียง

ค) ไม่ควรมีการเก็บข้อมูลภาพที่จำแนกตัวบุคคลได้โดยเทคโนโลยีเหล่านี้ และ ไม่ควรมีการส่งต่อข้อมูลนั้น เว้นแต่มีเหตุผลอันควรสงสัยว่าภาพเหล่านี้เป็นหลักฐานของการก่ออาชญากรรม หรือเกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีอาญาอย่างต่อเนื่อง หรือการฟ้องร้องดำเนินคดี

ง) การตัดสินใจที่จะใช้และการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีเหล่านี้ ควรผ่าน

---

กระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย และตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการข้อมูลเสรี

จ) ควรมีการลงทุนจัดซื้อเทคโนโลยีเหล่านี้ เฉพาะเมื่อมีการพิจารณาอย่างเป็นระบบและชัดเจนเกี่ยวกับต้นทุนและประโยชน์ที่จะได้รับ กรณีที่มีการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ ควรมีการกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบอย่างเป็นอิสระเพื่อติดตามผลการใช้งาน

## หลักการที่ 15: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการเรียกให้หยุด การตรวจค้น การควบคุมตัวหรือการจับกุมผู้ชุมนุมประท้วง

15. บุคคลไม่พึงถูกจับกุมโดยพลการ เว้นแต่มีเหตุที่สอดคล้องกับขั้นตอนปฏิบัติตามกฎหมาย เมื่อมีเหตุผลอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าว ได้กระทำความผิด หรือเมื่อจำเป็นเพื่อป้องกัน ไม่ให้มีการก่อเหตุหรือหลบหนีหลังการก่อเหตุ ทั้งนี้ โดยไม่มีการใช้กำลังเกินกว่าเหตุในบริบทของการประท้วง

- ก) ไม่ควรมีประกาศคำสั่งที่ให้อำนาจการเรียกให้หยุดตรวจและการตรวจค้นอย่างกว้างขวาง อำนาจการเรียกให้หยุดและตรวจค้นรวมทั้งการค้นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การจับกุมและควบคุมตัวผู้ชุมนุมประท้วง ต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงของแต่ละกรณีไป
- ข) การจับกุม การควบคุมตัว และการพิจารณาคดีที่เกิดขึ้น ควรดำเนิน ไปอย่างสอดคล้องตามหลักเกณฑ์อย่างเป็นทางการ และเป็นสาระสำคัญตามกฎหมายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งหลักการไม่เลือกปฏิบัติ โดยต้องไม่เป็นการกระทำโดยพลการ กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม เป็นธรรมและคาดการณ์ได้ สอดคล้องกับกระบวนการอันควรตามกฎหมาย รวมทั้งการให้สิทธิเข้าถึงทนายความ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอเพื่ออุทธรณ์คำสั่ง สิทธิที่จะสามารถชก้านพยาน
- ค) ในสถานการณ์ที่มีการจับกุมบุคคลจำนวนมากเนื่องจากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย ระหว่างการประท้วง เจ้าหน้าที่งานผู้บังคับใช้กฎหมายควรประกันว่า
  - 1) บุคคลที่ถูกจับกุม ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย อย่างชัดเจน ไม่ใช่เพียงแค่เป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะ และอยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุ ที่มีขอบด้วยกฎหมาย
  - 2) ควรมีรูปแบบของการขนส่ง การขึ้นทะเบียน การควบคุมตัว การให้อาหาร การดูแล และการประกันสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ถูกควบคุมตัวจำนวนมาก ที่ใช้ปฏิบัติงานได้จริง อย่างสอดคล้องตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
  - 3) ในการสร้างสถานที่ควบคุมตัวเพื่อรองรับการชุมนุมครั้งใหญ่ ควรมีการวางแผน จัดการฉุกเฉิน โดยควรมีหน่วยงานควบคุมที่สามารถให้คำวินิจฉัยที่ชัดเจนว่า สถานการณ์ใดถือว่ามี ความฉุกเฉิน และควรมีการดำเนินงานตามขั้นตอนใดในแต่ละสถานการณ์ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในสถานที่เหล่านี้ทุกคน ต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และมีการซักซ้อมอย่างเหมาะสม เพื่อประกันความปลอดภัยและความมั่นคงของเจ้าหน้าที่และผู้ถูกควบคุมตัว

## หลักการที่ 16: หน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับความรับผิดชอบและการลงโทษผู้ชุมนุมประท้วง

16.1 การเข้าร่วมการประท้วงโดยตัวของมันเอง ต้องไม่เป็นเหตุนำไปสู่การดำเนินคดีอาญา หรือ การตั้งข้อสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรม การจับกุมในเชิงป้องกันใด ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อมีเหตุผลอันควรสงสัยว่าได้มีการวางแผนก่ออาชญากรรม และอยู่ระหว่างการดำเนินงานตาม นั้น

16.2 การลงโทษและการบังคับให้รับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางปกครองของบุคคล อันเนื่องมาจาก ความผิดที่เกิดขึ้นระหว่างการประท้วง ต้องเกิดขึ้นในบริบทที่เฉพาะและชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น โดยสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4 และให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลที่เป็นอิสระ และเป็นกลาง อนุญาโตตุลาการหรือหน่วยงานตุลาการอิสระอื่น ๆ และหลักนิติธรรม

16.3 ความรับผิดชอบต้องเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลเสมอ กล่าวคือ ทั้งผู้จัดหรือผู้ชุมนุมประท้วงจะต้องไม่ ถูกลงโทษ กรณีที่เป็นการทำของบุคคลอื่น

16.4 ผู้จัดและผู้ชุมนุมประท้วงต้องไม่ถูกบังคับให้ต้องรับผิดชอบหรือรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่าย ในการกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยอย่างเพียงพอ การควบคุมฝูงชนและ บริการปฐมพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาดหลังการประท้วง นอกจากนั้น ยังต้อง ไม่มีการบังคับให้บุคคลเหล่านี้ต้องชดเชยประกันภัยเพื่อเลี้ยงความรับผิดชอบต่อสาธารณะจากการประท้วง

16.5 รัฐต้องจำกัดโอกาสการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปิดปากผู้ชุมนุม ประท้วง และขัดขวางการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งในกรณีของการใช้ การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Strategic Lawsuit Against Public Participation: SLAPP) โดยรัฐควรออกกฎหมายที่พิจารณาว่าการฟ้องคดีแบบ SLAPP ถือเป็นกบฏปิดเบือนกระบวนการยุติธรรม และมีเป้าหมายเพื่อจำกัดการใช้สิทธิ ในการประท้วงอย่างชอบธรรม

16.6 รัฐต้องประกันว่า ข้อกฎหมายหรือแนวปฏิบัติใดเกี่ยวกับโอกาสที่หน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะบริษัทเอกชน ที่จะขออำนาจศาลให้สั่งคุ้มครองชั่วคราวเพื่อระงับการประท้วง ต้องสอดคล้องกับข้อจำกัดในหลักการที่ 4 และให้สอดคล้องกับกระบวนการอันควรตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐควรประกันทั้งในกฎหมายและแนวปฏิบัติว่า

- ก) การขอคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวจากศาลเกี่ยวกับการประท้วง ไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่ มีการแจ้งให้ผู้ชุมนุมประท้วงได้ทราบ
- ข) การออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้มีเป้าหมายเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะบางกลุ่ม โดยไม่เป็นการออกคำสั่งต่อบุคคลโดยรวม (contra mundum) เช่น เป็นการออกคำสั่งคุ้มครอง ที่มีผลต่อบุคคลทุกคน
- ค) ขอบเขต การบังคับใช้ และระยะเวลาของคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ควรชั่งน้ำหนักเพื่อให้เกิด ความสมดุล กับการคุ้มครองสิทธิในการประท้วง ในการพิจารณาว่าควรออกคำสั่งคุ้มครอง ชั่วคราวอย่างไรให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความได้สัดส่วนตามหลักการที่ 4 ศาลหรือ หน่วยงานตุลาการอิสระอื่น ๆ ควรพิจารณาข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) หลักฐานที่พิสูจน์ให้เห็นว่ามีภัยคุกคามของอันตรายอย่างแท้จริงและไม่อาจแก้ไขกลับคืนได้ต่อผู้ร้อง หากศาลไม่ออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว
- 2) ความสมดุลระหว่างอันตรายดังกล่าวกับผลของการจำกัดสิทธิในการประท้วง อันเนื่องมาจากการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว
- 3) โอกาสที่ผู้ร้องซึ่งขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวจะชนะคดี
- 4) ประโยชน์สาธารณะในการสนับสนุนการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานและการคุ้มครองความสามารถของบุคคลในการใช้สิทธิในการประท้วง

- ง) ค่าใช้จ่ายในกระบวนการศาลและค่าใช้จ่ายทางกฎหมาย ต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อผู้ชุมนุมประท้วงที่ต้องการร้องเพื่อโต้แย้งหรือขอให้ยกเลิกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว และ
- จ) ต้องมีหลักประกันอย่างเพียงพอไม่ให้มีการใช้การขูดเซาะค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายในทางที่มิชอบ

16.7 การจำกัดการประท้วงในรูปที่เป็นปฏิบัติการทำร้ายซึ่งหน้าที่ไม่ใช้ความรุนแรง (non-violent direct action) ให้เป็นไปตามการประเมินเป็นรายกรณีไป อย่างสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4 โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- ก) รัฐควรตระหนักว่าการนำความคิดอาญาบางประการใช้กับปฏิบัติการทำร้ายซึ่งหน้าที่ไม่ใช้ความรุนแรง/การคือแค้น รวมทั้งการบุกรุกสถานที่หรือการบุกเข้ายึดสถานที่ ส่งผลในเชิงป้องปรามต่อการใช้สิทธิในการประท้วง โดยควรมีการนำมาตรการเยียวยาทางแพ่งหรือทางปกครองมาใช้ในกรณีที่เหมาะสมเมื่อเกี่ยวข้องกับการประท้วง
- ข) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่า การนำความคิดทางอาญาหรือตามคำสั่งทางปกครองมาใช้ เป็นรูปแบบการจำกัดสิทธิที่มีความเหมาะสมและได้สัดส่วนหรือไม่ มาตรการลงโทษตามกฎหมายอาญาควรนำมาใช้กับปฏิบัติการทำร้ายซึ่งหน้าที่ไม่ใช้ความรุนแรง เฉพาะกรณีปฏิบัติการที่ร้ายแรงและการจำกัดสิทธิขั้นรุนแรงหรือมาตรการอื่นไม่อาจส่งผลแบบเดียวกันได้เท่านั้น
- ค) หน่วยงานศาลควรพิจารณาลักษณะการแสดงออกของการประท้วง โดยถือเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาคดีไทย
- ง) ในการวินิจฉัยการจำกัดที่ได้สัดส่วนและจำเป็น หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานศาลควรประเมินจากประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้โดยคำนึงถึง

- 1) ความสำคัญของกรคุ้มครองการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานและการส่งเสริมให้บุคคลเข้าถึงสิทธิในการประท้วง
- 2) ลักษณะการไม่ใช้ความรุนแรงของการประท้วงที่เกิดขึ้น

- 
- 3) ระดับการรบกวนอันเป็นผลมาจากการประท้วง
  - 4) ประเภทของหน่วยงานที่เป็นเป้าหมายการประท้วง
  - 5) อันตรายอย่างแท้จริงที่เกิดขึ้น โดยปัจจัยที่มีผลต่อการวินิจฉัย ไม่ใช่ตัวความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่เป็นการพิจารณาว่าเป็นความเสียหายร้ายแรงอย่างไร ไม่เหมาะสมหรือไม่ บททดสอบว่าเป็นความเสียหายร้ายแรงไม่ควรพิจารณาจากการทำให้เกิดความอับอาย การก่อความเดือดร้อนรำคาญ และควรได้รับการพิจารณาในบริบทและในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับประเภทของหน่วยงานที่เป็นเป้าหมายการประท้วง
  - 6) กรณีที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประท้วง หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานศาลควรพิจารณาว่า หน่วยงานที่เป็นเป้าหมายการประท้วงมีช่องทางอื่นในการสื่อสารหรือไม่ และพิจารณาว่าการประท้วงส่งผลถึงขั้นเป็นการละเมิดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกในโลกออนไลน์ของหน่วยงานที่เป็นเป้าหมายหรือไม่

## บทที่ 4: พันธกรณีที่จะทำให้เกิดสิทธิในการประท้วง บรรลุลผล

### หลักการที่ 17: ความรับผิดชอบและความโปร่งใส

**17.1** รัฐควรประกันว่า การตัดสินใจที่ทั้งปวงของหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการประท้วง ต้องมีความโปร่งใส เข้าถึงได้ และสอดคล้องกับมาตรฐานอันควรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐควรประกันว่า ผู้ชุมนุมประท้วง ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยของหน่วยงานกำกับดูแลภายในระยะเวลาอันเหมาะสม โดยมีการชี้แจงถึงเหตุผลที่ต้องตัดสินใจเช่นนั้น และผู้ชุมนุมได้รับแจ้งว่ามีสิทธิในการเข้าถึงการเยียวยาโดยพลันและมีประสิทธิภาพ ทั้งโดยผ่านการยื่นอุทธรณ์ต่อหน่วยงานของรัฐและ/หรือศาล

**17.2** รัฐควรสอบสวน ดำเนินคดี และประกันให้เกิดการรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในบริบทการประท้วง การสอบสวนและการดำเนินคดีต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นผล รวดเร็ว และดำเนินการโดยศาลที่เป็นอิสระหรือหน่วยงานตุลาการ และสามารถนำตัวผู้กระทำความผิด ผู้ยุยง และผู้ดูแลให้เกิดการละเมิดมาลงโทษ ทั้งโดยผ่านกระบวนการทางอาญาหรือทางวินัยอย่างเหมาะสม

**17.3** รัฐต้องประกันให้มีการเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและไม่มีค่าใช้จ่าย เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิของผู้ชุมนุมประท้วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สิทธิทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทั้งนี้โดยรวมถึงการเรียกค่าเสียหาย การชดเชย การประจักษ์ขอโทษต่อสาธารณะ คำรับประกันว่าจะไม่ทำผิดซ้ำหรือมาตรการเชิงป้องกันอื่น ๆ เป็นต้น รวมทั้งการเยียวยาที่ได้มาจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและ/หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

**17.4** รัฐควรให้หลักประกันขั้นต่ำทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติว่า

ก) เทคนิคการควบคุมฝูงชนและการใช้กำลังใด ๆ ที่นำมาใช้ระหว่างการประท้วง ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบที่เป็นอิสระ เป็นกลางและโดยพลัน และหากเหมาะสมให้มีการสอบสวนและลงโทษทั้งทางอาญาหรือทางวินัยตามหลักการ 17.2

ข) การใช้เทคนิคการควบคุมฝูงชนและอุปกรณ์ใด ๆ รวมทั้งเครื่องมือทางจิตวิทยาและเครื่องมือสอดแนมข้อมูล เพื่อควบคุมการประท้วง ต้องเป็นการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและเปิดให้มีการตรวจสอบจากสาธารณะ รัฐควรจัดให้มีการสอบสวนอย่างเป็นอิสระเพื่อตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ รวมทั้ง

1) ข้อกล่าวหาว่าทำให้เกิดอากรบาดเจ็บเนื่องจากการใช้อาวุธซึ่งไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิต โดยการสอบสวนควรเกี่ยวข้องกับผู้อำนวยการอิสระทั้งด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์ และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผู้ศึกษาและรายงานอันตรายจากการใช้อาวุธซึ่งไม่ทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิต และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรอบคอบคุมที่เป็นผล การใช้งานอย่างชอบด้วยกฎหมาย และการใช้อาวุธเหล่านั้นโดยมีเป้าประสงค์เพื่อทางจำกัดการใช้อาวุธเช่นนั้นมากขึ้น

2) การใช้เทคโนโลยีสอดแนมข้อมูลใด ๆ ในลักษณะที่ประชาชนทั่วไปสามารถประเมินพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและความถี่ของการใช้งาน ความชอบธรรม และความจำเป็นและได้



---

สัดส่วนของการใช้เทคโนโลยีเช่นนั้น และประเมินได้ว่ามีการใช้งานเพื่อเป้าประสงค์  
ที่ไม่เหมาะสมหรือเกินขอบเขตหรือไม่

## หลักการที่ 18: เสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประท้วง

18.1 รัฐควรกำหนดให้มีเสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประท้วง รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อทุกชนิด ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลทุกคนสามารถถ่ายทอดและรับข้อมูลเกี่ยวกับการประท้วงได้อย่างเสรี ทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และภายหลังการประท้วง

18.2 รัฐควรให้หลักประกันขั้นต่ำในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติว่า

ก) หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทุกแห่ง ควรให้ข้อมูลอย่างละเอียด แม่นยำและรอบด้านเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจด้านการประท้วงและการควบคุมการประท้วง หน่วยงานที่มีพันธกรณีต้องเปิดเผยข้อมูล ก็ต้องเปิดเผยข้อมูลเมื่อมีการร้องขอภายในระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย โดยมีข้อยกเว้นเฉพาะเท่าที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และเพื่อความจำเป็นในการป้องกันอันตรายที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน และตอบสนองประโยชน์โดยชอบ อย่างสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4

ข) มีนโยบายเชิงรุกที่จะเปิดเผยข้อมูลสำคัญ รวมทั้งหลักเกณฑ์และระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมการประท้วง งบประมาณ และรายงานการประเมินผล โดยควรเผยแพร่ข้อมูลทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ ในที่ที่คนทั่วไปเข้าถึงได้ และในรูปแบบที่สามารถดาวน์โหลดและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ซ้ำอีกได้ง่าย

ค) หน่วยงานของรัฐทุกแห่งรวมทั้งหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการประท้วง ต้องจัดทำและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจและการปฏิบัติหน้าที่ของตน และประกันว่าเป็นข้อมูลที่ประชาชนเข้าถึงได้และมีการตรวจสอบอย่างเป็นอิสระ

18.3 รัฐควรเว้นจากการใช้มาตรการควบคุมหรือจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลการประท้วงอย่างเป็นอิสระ โดยผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และเวทีการสื่อสารอื่น ๆ การจำกัดใด ๆ ต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องตามบททดสอบในหลักการที่ 4

## หลักการที่ 19: การติดตามและรายงานข่าวการประท้วง

19.1 รัฐควรอนุญาตและอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ให้มีการรายงานข่าว การสังเกตการณ์ การประท้วงอย่างเป็นอิสระ โดยสื่อมวลชนทุกแขนงและผู้สังเกตการณ์อิสระ ไม่สร้างข้อจำกัดที่ไม่เหมาะสมต่อการดำเนินงานของพวกเขา และไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคอย่างเป็นทางการ และหากเป็นไปได้ ต้องไม่ให้มีการควบคุมการเข้าถึงพื้นที่ทางกายภาพ

19.2 รัฐควรประกันว่า ไม่ควรมีการกำหนดเป้าหมายโจมตีบุคคลที่เก็บข้อมูลปฏิบัติการของตำรวจ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นระหว่างการประท้วง เพียงเพราะบุคคลเหล่านี้เข้าไปทำหน้าที่รายงานข่าวการประท้วง ความพยายามอย่างจงใจที่จะยึด ทำลาย หรือทำให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ คลิปวิดีโอ คลิปเสียง ภาพถ่าย และแถบบันทึกเสียงที่เกี่ยวข้อง ควรถือเป็นความผิดอาญา และต้องนำตัวผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบมาลงโทษ

19.3 ไม่ควรขัดขวางการถ่ายภาพหรือวิดีโอระหว่างการควบคุมการประท้วง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยสื่อมวลชน ผู้สังเกตการณ์ ผู้ชุมนุมประท้วงและบุคคลที่สาม และการส่งให้มอมพิลล์ ถ่ายรูปหรือภาพที่บันทึกแบบดิจิทัลหรือคลิปวิดีโอใด ๆ ให้กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ควรเกิดขึ้นหลังจากมีการตรวจสอบจากศาลแล้ว

19.4 รัฐควรจัดทำโครงการ เพื่ออนุญาตให้ผู้สังเกตการณ์อิสระที่ได้รับมอบหมายหน้าที่และผ่านการอบรม สามารถเข้าถึงการประท้วง เพื่อสังเกตการณ์ บันทึกข้อมูล และรายงานข่าวการประท้วง โดยควรได้รับอนุญาตให้เข้าไปใกล้กับการประท้วง และภายหลังมีคำสั่งศาลการชุมนุม ให้สามารถเข้าถึงสถานที่ควบคุมตัว เว้นแต่มีเหตุฉุกเฉินอย่างอื่น

19.5 เพื่อประกันให้มีการรายงานข้อมูลการประท้วงอย่างเป็นอิสระทั้งของสื่อและของนักสังเกตการณ์อิสระ รัฐควรดำเนินการ ดังนี้

- ก) งควินการออกคำสั่งให้ต้องระงับข้อผู้รายงานข่าว เพื่อให้สื่อได้รับอนุญาตให้สามารถทำข่าวการประท้วงได้
- ข) ประกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับผู้สื่อข่าว ผู้ทำงานสื่อ และนักสังเกตการณ์ รวมทั้งใช้มาตรการคุ้มครองเป็นพิเศษ อย่างไรก็ดี ความจำเป็นที่จะต้องประกันความปลอดภัยไม่อาจถูกใช้เป็นข้ออ้างเพื่อจำกัดสิทธิของพวกเขาโดยไม่จำเป็นได้ โดยเฉพาะสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการเดินทาง และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
- ค) ให้เคารพต่อสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองของแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับการประท้วง การจำกัดสิทธิใด ๆ ให้ทำในกรอบที่แคบและเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ
- ง) ประกันว่าเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายจะไม่จับกุมและควบคุมตัวผู้สื่อข่าวและผู้สังเกตการณ์อิสระ เพียงเพราะไม่มีบัตรประจำตัว หรือการถูกจับกุมเพียงเพราะไม่ออกจากพื้นที่ชุมนุมหลังมีคำสั่งศาลการชุมนุมแล้ว เว้นแต่การทำหน้าที่ของสื่อในพื้นที่จะเป็นการรบกวนอย่างไม่เหมาะสมต่อปฏิบัติการของตำรวจ
- จ) ในการจัดหลักสูตรอบรมสำหรับเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการประท้วง กำหนดให้มีเนื้อหาครอบคลุมบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิทธิของสื่อและผู้สังเกตการณ์ด้วย

## บทที่ 5: บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

### หลักการที่ 20: บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- 20.1** ในกรณีที่เป็นไปได้และไม่มีการบังคับขึ้นใจ ผู้จัดการประท้วงควรรักษาทางสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือ และความเป็นภาคีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ในระหว่างการวางแผนจัดการประท้วง ในกรณีที่ต้องจองพื้นที่สาธารณะหรือกรณีที่เราคาดว่า จะมีผู้มาเข้าร่วมชุมนุมจำนวนมาก ผู้จัดการปฏิบัติตามขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ
- 20.2** โดยความสมัครใจ ผู้จัดการพิจารณากำหนดบุคคล ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการประท้วง และกำหนดตัวบุคคลเพื่อช่วยเหลือการประท้วงซึ่งสามารถ ระบุด่วนได้ง่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการประท้วง และประกันให้มีการปฏิบัติตาม ข้อจำกัดใด ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย
- 20.3** ผู้สื่อข่าวและผู้สังเกตการณ์อิสระควรแสดงตนอย่างชัดเจนเช่นนั้น โดยวิธีการแสดงตน ให้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางและไม่เลือกปฏิบัติ ผู้สื่อข่าวและผู้สังเกตการณ์อิสระควรรายงาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเที่ยงตรง สอดคล้องตามมาตรฐานจรรยาบรรณของสื่อ และมาตรฐาน จรรยาบรรณในการสังเกตการณ์การประท้วง
- 20.4** วิธีการแสดงตนของผู้สื่อข่าวและผู้สังเกตการณ์อิสระ ควรเป็นวิธีที่มีความชัดเจนสำหรับ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและบุคคลอื่น ๆ โดยหากเป็นไปได้ ให้มีการทำข้อตกลงระหว่าง หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย สมาคมของผู้สื่อข่าวและภาคประชาสังคม โดยผ่านกระบวนการ ปรึกษาหารือที่เปิดเผย

## ความเป็นมา

หลักการว่าด้วยสิทธิในการประท้วง (The Right to Protest Principles) เป็นส่วนหนึ่งของโครงการผลิตสื่อมาตรฐานระหว่างประเทศของ ARTICLE 19 โดยเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะให้คำอธิบายอย่างละเอียดถึงผลของการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกในประเด็นหลักต่าง ๆ

ข้อมูลนี้เป็นผลมาจากกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ และการปรึกษาหารือ เป็นผลมาจากประสบการณ์และการทำงานอันยาวนานของสำนักงานภูมิภาคและหน่วยงานภาคีในหลายประเทศทั่วโลกของ ARTICLE 19 โดยต้นฉบับของหลักการเหล่านี้ได้รับการเพิ่มเติมรายละเอียด ภายหลังจากการประชุมเป็นครั้งแรกของผู้ชำนาญการที่ลอนดอน เมื่อวันที่ 15 และ 16 พฤษภาคม 2557

ภายหลังจากประชุมครั้งนั้นและการปรึกษาหารือเพิ่มเติม ARTICLE 19 ได้จัดทำร่างหลักการเหล่านี้ฉบับปรึกษาหารือขึ้นมาในหลายภาษา โดยมีการเปิดตัวในที่ประชุมของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน 2558 และเปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายผ่านเว็บไซต์ Right2Protest ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงพฤศจิกายน 2558 มีการเชิญชวนให้หน่วยงานภาคประชาสังคม นักกิจกรรม ผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ สื่อมวลชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างต้นฉบับ และร่างฉบับสมบูรณ์ของหลักการเหล่านี้ได้รับการจัดทำขึ้นจากความเห็นในการปรึกษาหารือเหล่านี้

ARTICLE 19 ขอขอบคุณกับความคิดเห็นและความสนับสนุนของบุคคลและองค์กรทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักการเหล่านี้

หลักการเหล่านี้ได้รับการจัดทำขึ้นมา โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ Civic Space ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก Swedish International Development Cooperation (SIDA) โดย SIDA ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นสอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือ โดย ARTICLE 19 เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียวต่อเนื้อหาของเอกสารนี้







DEFENDING FREEDOM  
OF EXPRESSION AND INFORMATION

ARTICLE 19 Free Word Centre 60 Farringdon Road London EC1R 3GA

T +44 20 7324 2500 F +44 20 7490 0566

E [info@article19.org](mailto:info@article19.org) W [www.article19.org](http://www.article19.org) Tw [@article19org](https://twitter.com/article19org) facebook.com/article19org